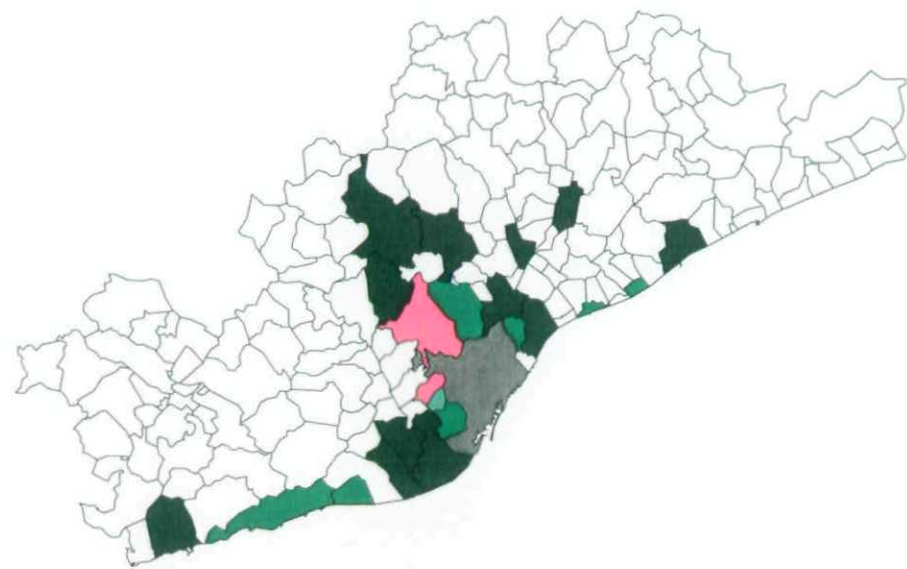
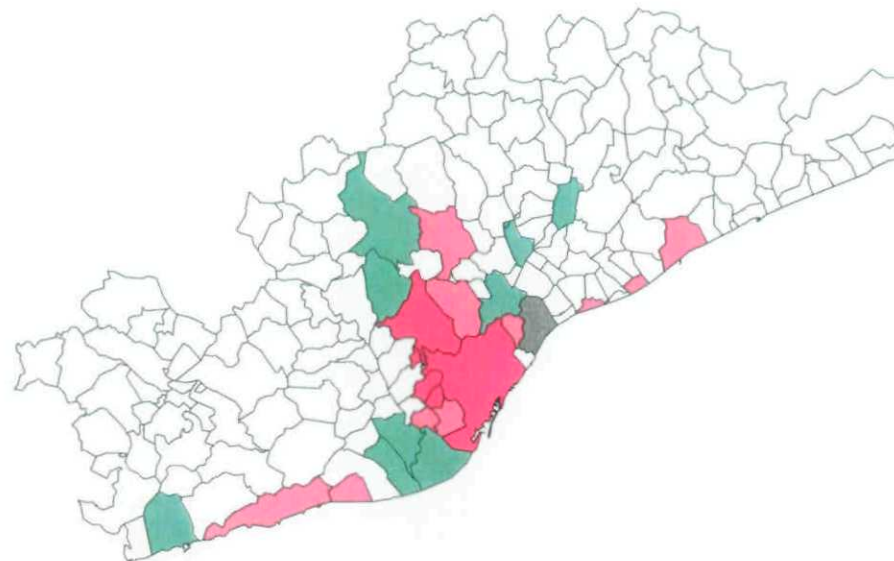

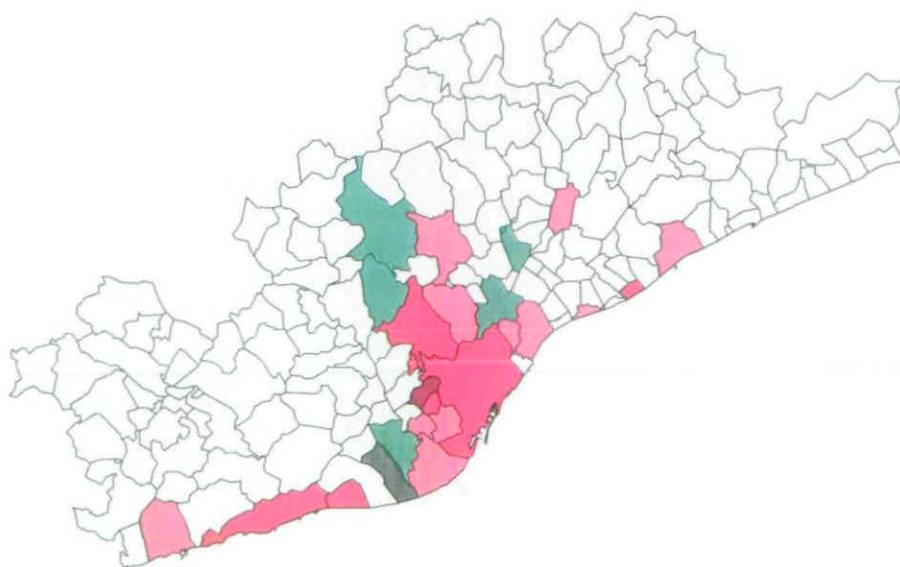
Accessibilitat familiar "neta"
(m² d'habitatge nou accessibles segons renda
familiar disponible) **Barcelona**, 1991

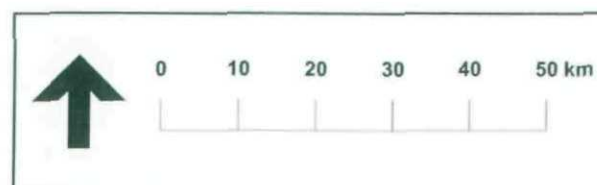
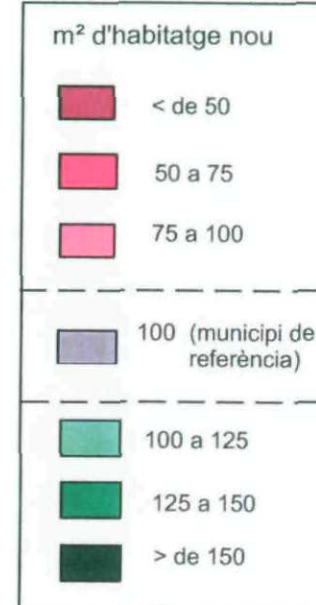
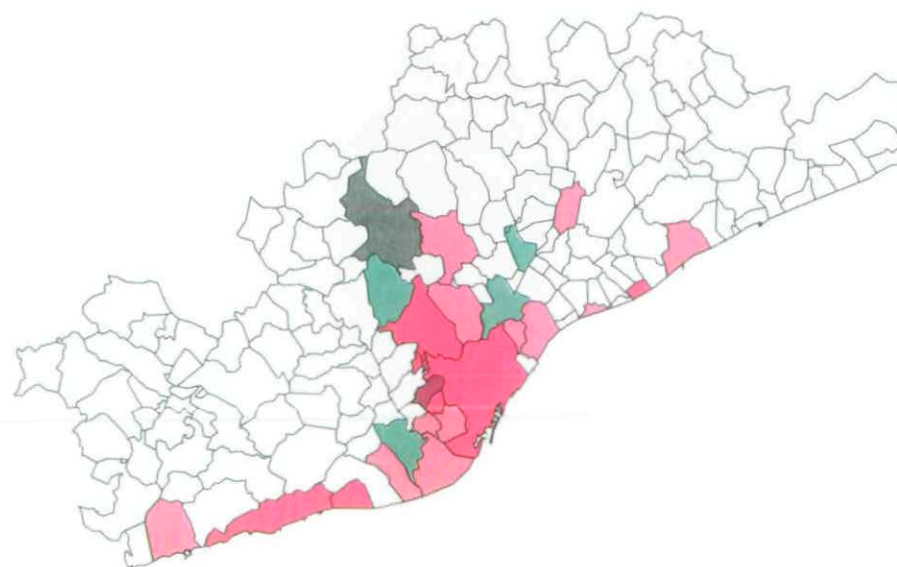
Accessibilitat familiar "neta"
(m² d'habitatge nou accessibles segons renda
familiar disponible) **Badalona**, 1991

Accessibilitat familiar "neta"
(m² d'habitatge nou accessibles segons renda
familiar disponible) **Viladecans**, 1991

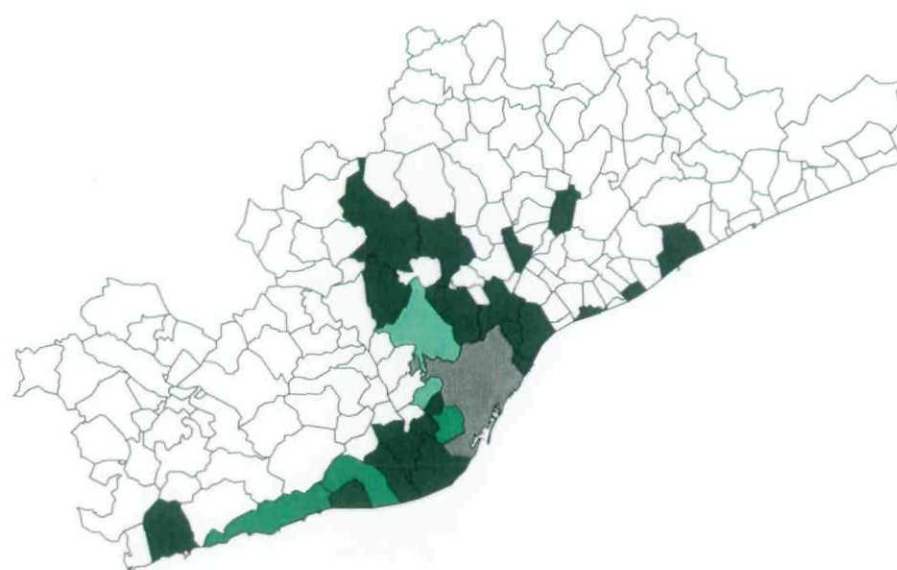
Accessibilitat familiar "neta"
(m² d'habitatge nou accessibles segons renda
familiar disponible) **Terrassa**, 1991

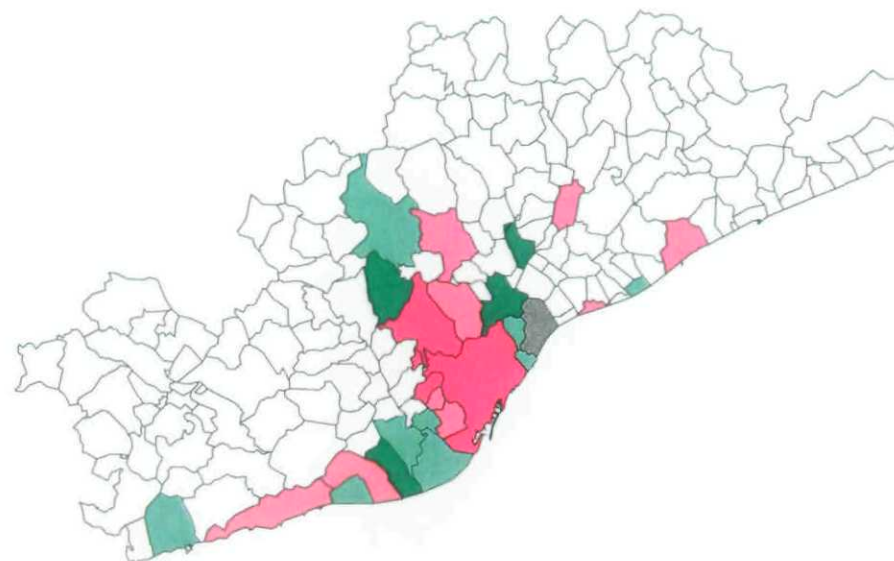
Font: elaboració pròpia a partir de les dades publicades per
Sociedad de Tasación S.A. i Generalitat de Catalunya
(Dept. PTOP i Dept. Economia i Finances)

FIGURA 14.12

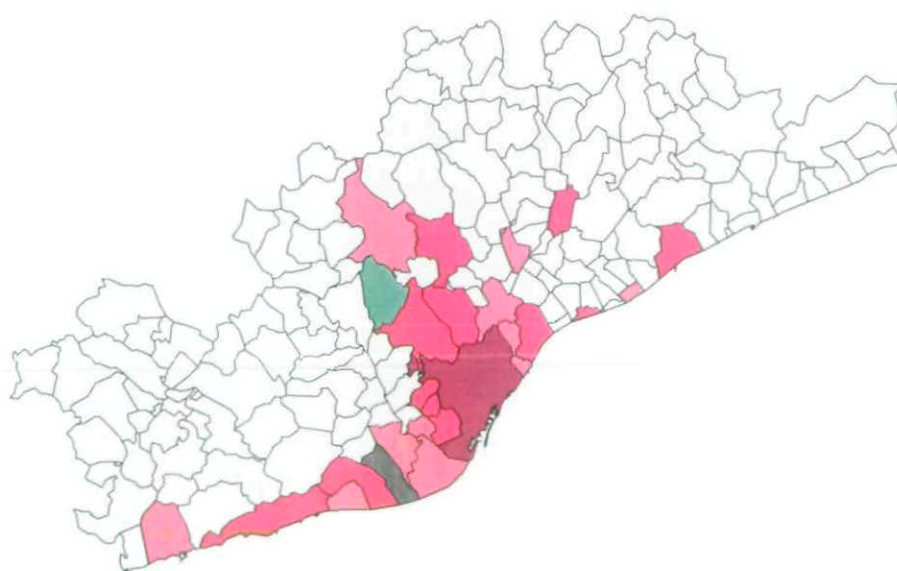
Accessibilitat familiar "neta"
(m² d'habitatge nou accessibles segons renda
familiar disponible) **Barcelona**, 1995

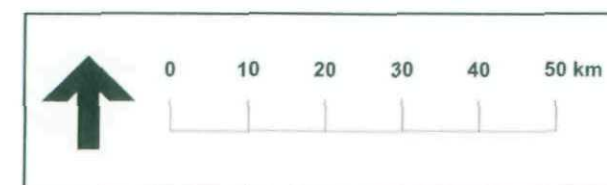
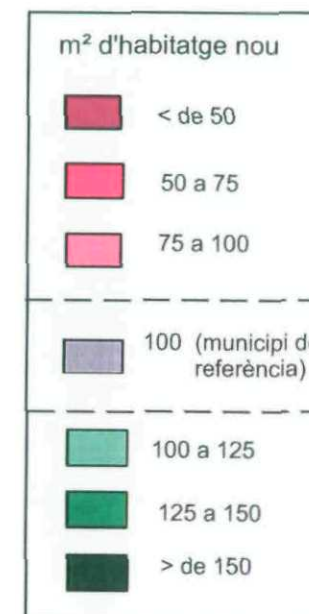
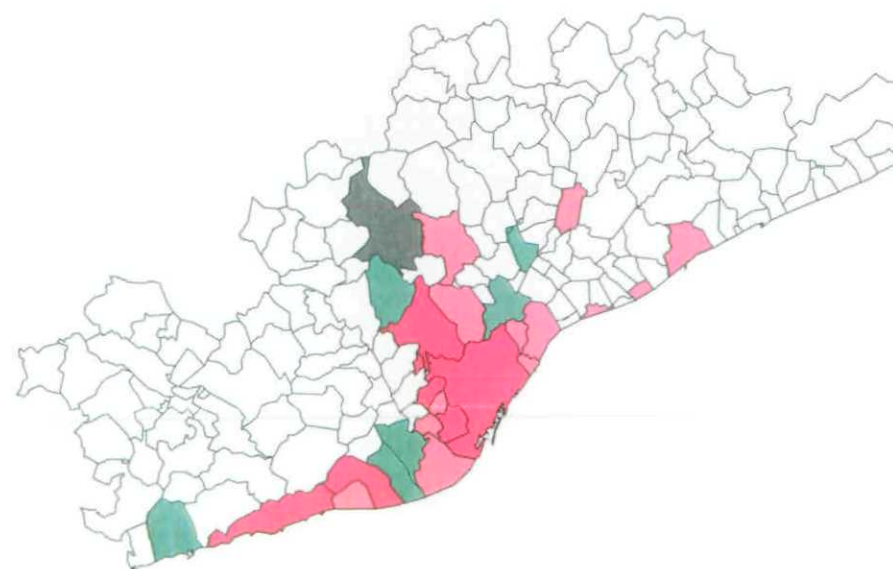
Accessibilitat familiar "neta"
(m² d'habitatge nou accessibles segons renda
familiar disponible) **Badalona**, 1995

Accessibilitat familiar "neta"
(m² d'habitatge nou accessibles segons renda
familiar disponible) **Viladecans**, 1995

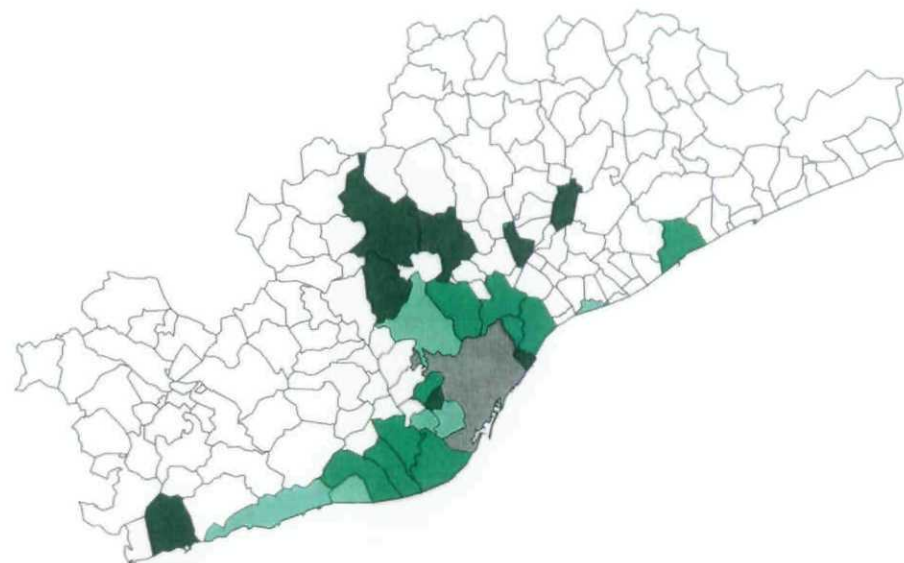
Accessibilitat familiar "neta"
(m² d'habitatge nou accessibles segons renda
familiar disponible) **Terrassa**, 1995

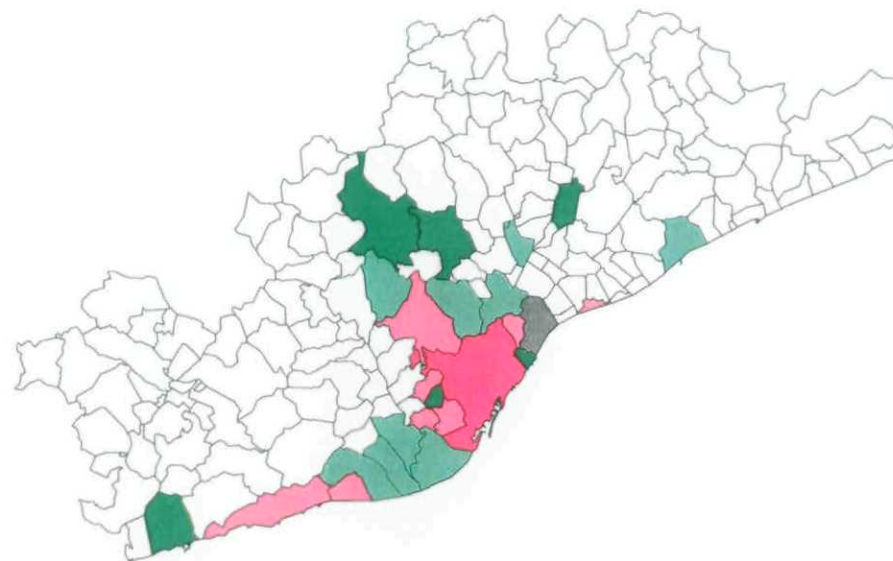
Font: elaboració pròpia a partir de les dades publicades per
Sociedad de Tasación S.A. i Generalitat de Catalunya
(Dept. PTOP i Dept. Economia i Finances)

FIGURA 14.13

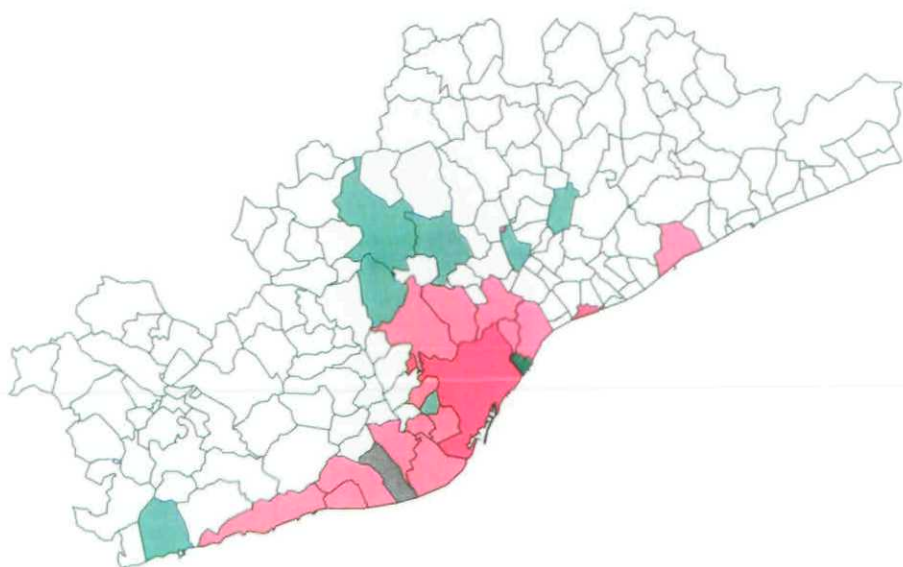
Accessibilitat familiar "neta"
(m² d'habitatge nou accessibles segons renda
familiar disponible) **Barcelona**, 2000

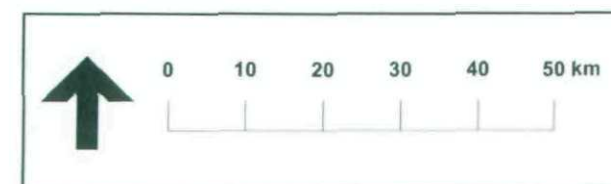
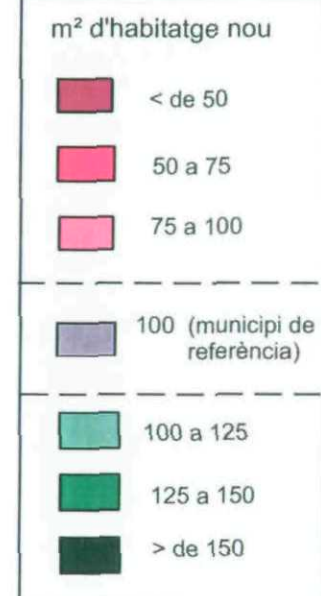
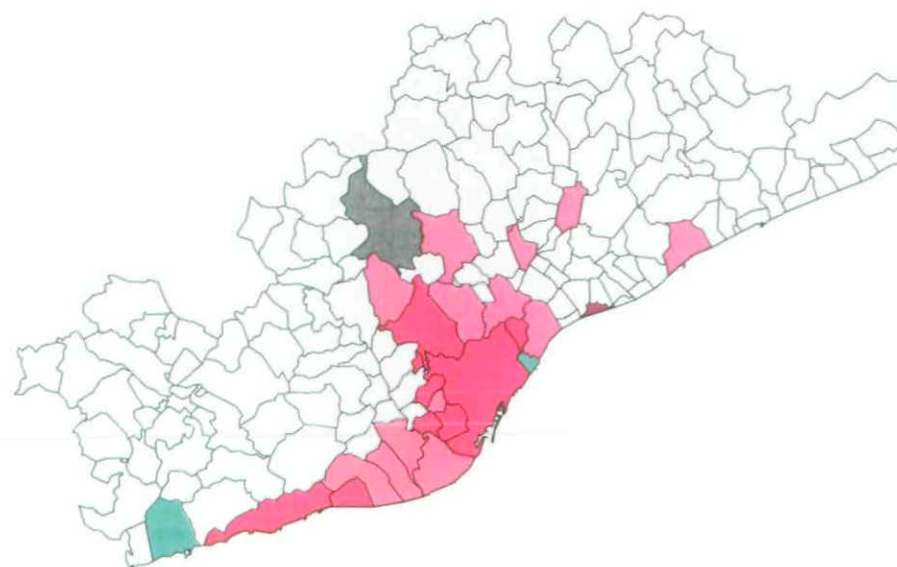
Accessibilitat familiar "neta"
(m² d'habitatge nou accessibles segons renda
familiar disponible) **Badalona**, 2000

Accessibilitat familiar "neta"
(m² d'habitatge nou accessibles segons renda
familiar disponible) **Viladecans**, 2000

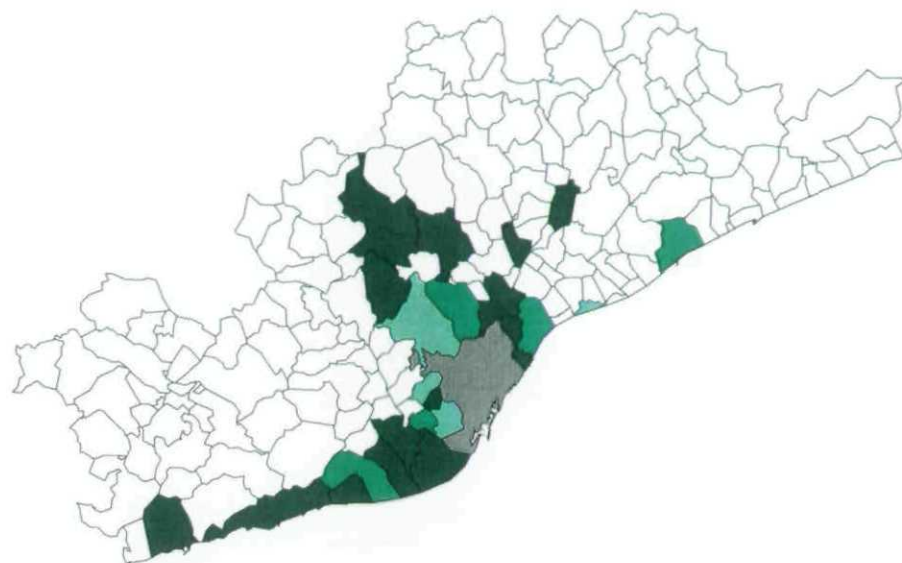
Accessibilitat familiar "neta"
(m² d'habitatge nou accessibles segons renda
familiar disponible) **Terrassa**, 2000

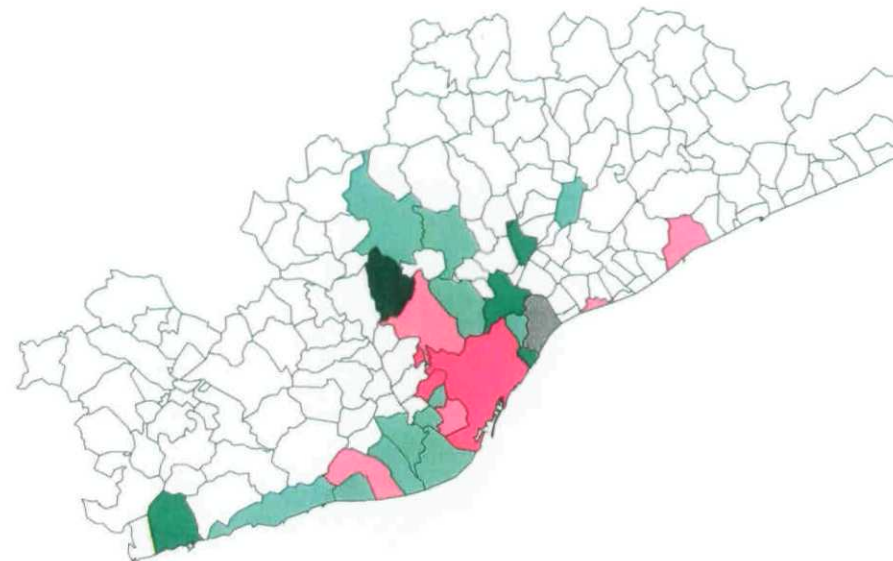
Font: elaboració pròpia a partir de les dades publicades per
Sociedad de Tasación S.A. i Generalitat de Catalunya
(Dept. PTOP i Dept. Economia i Finances)

FIGURA 14.14

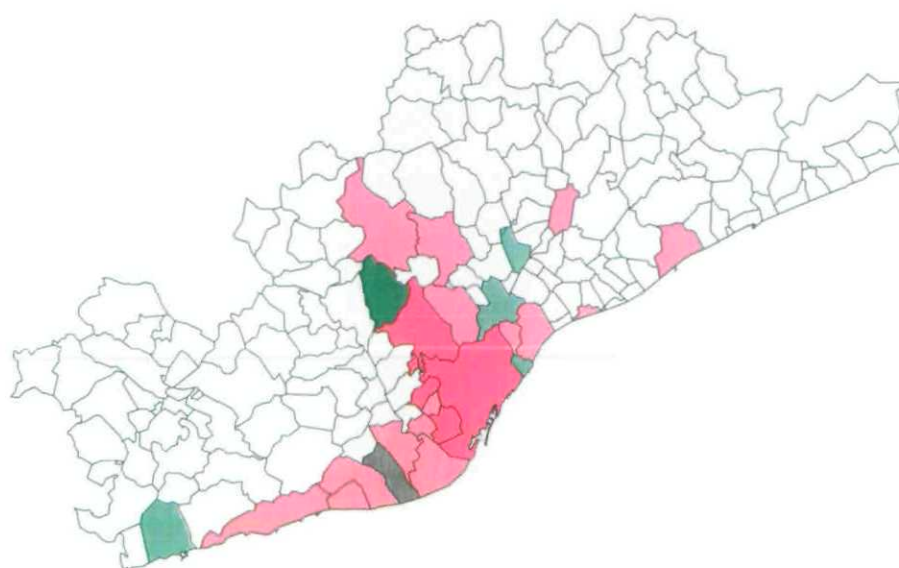
Accessibilitat familiar "neta"
(m² d'habitatge nou accessibles segons renda
familiar disponible) **Barcelona**, 1995-2000

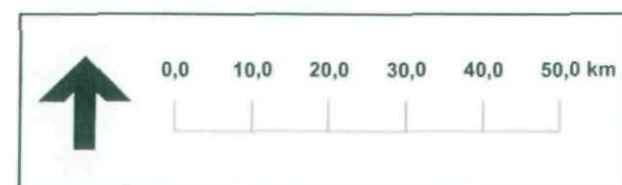
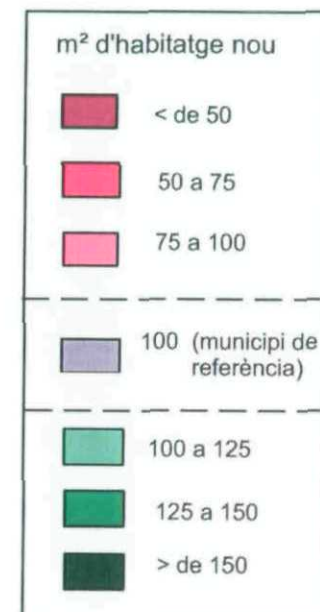
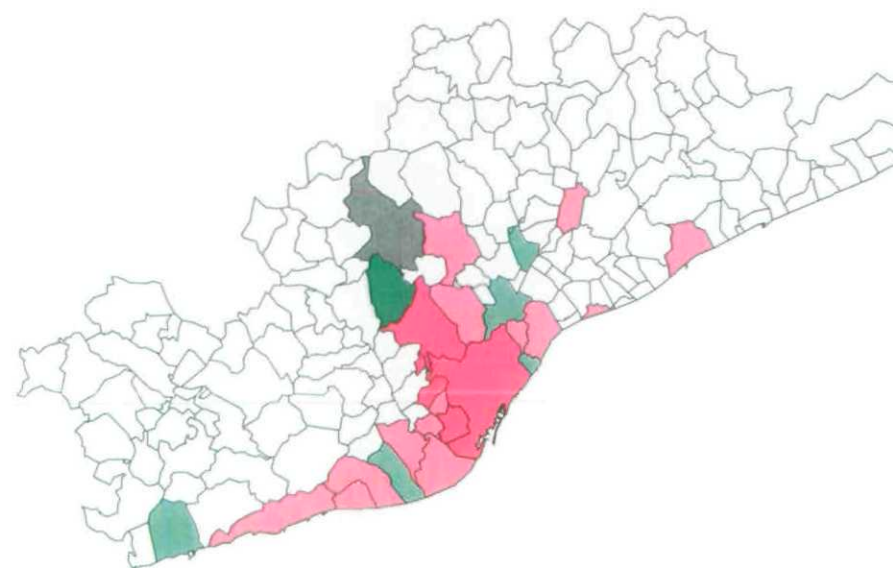
Accessibilitat familiar "neta"
(m² d'habitatge nou accessibles segons renda familiar
disponible) **Badalona**, 1995-2000

Accessibilitat familiar "neta"
(m² d'habitatge nou accessibles segons renda
familiar disponible) **Viladecans**, 1995-2000

Accessibilitat familiar "neta"
(m² d'habitatge nou accessibles segons renda
familiar disponible) **Terrassa**, 1995-2000

Font: elaboració pròpia a partir de les dades publicades per
Sociedad de Tasación S.A. i Generalitat de Catalunya
(Dept. PTOP i Dept. Economia i Finances)

FIGURA 14.15

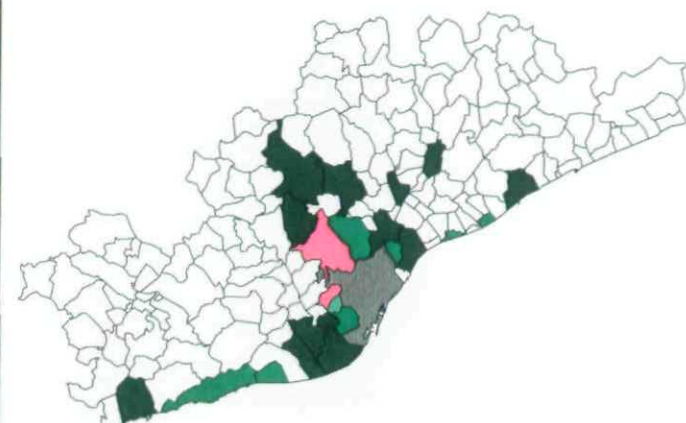
Accessibilitat bruta. Comparació interanual pels municipis de Barcelona, Viladecans i Terrassa

1991

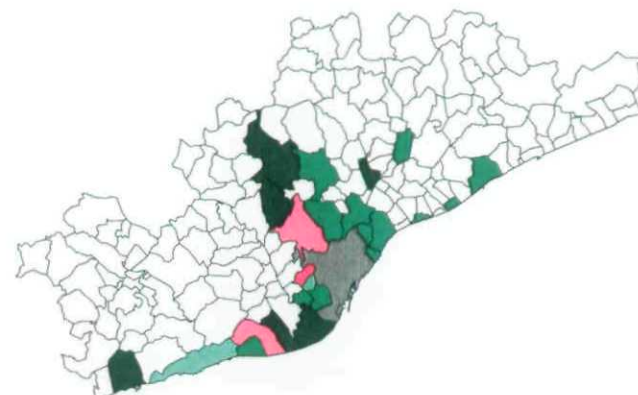
1995

2000

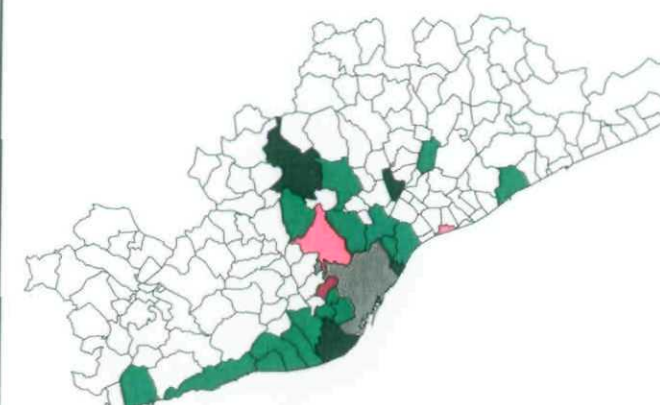
Barcelona

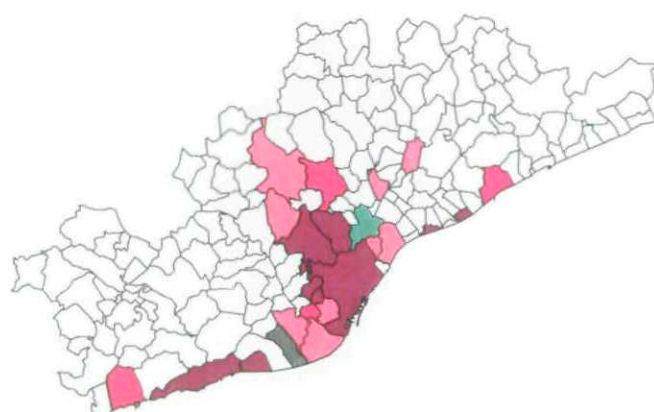
Barcelona

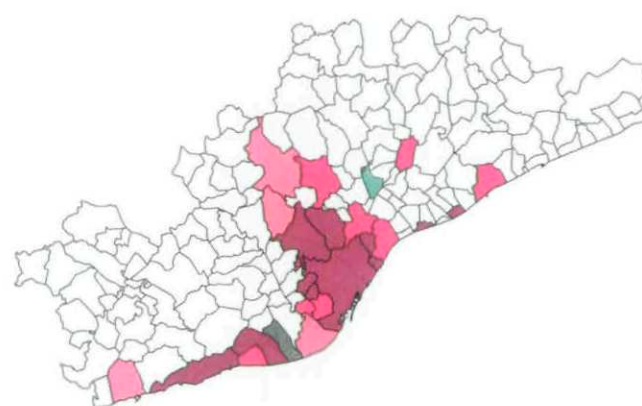
Barcelona

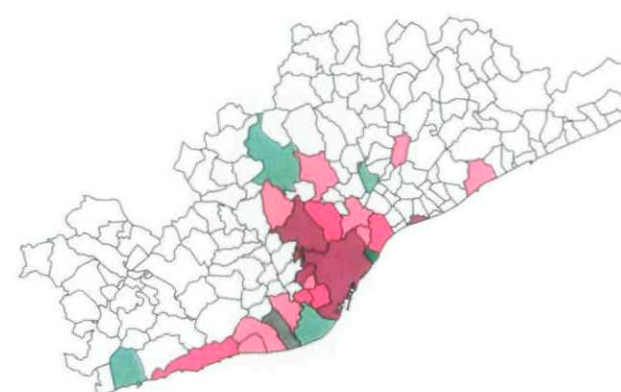
Viladecans

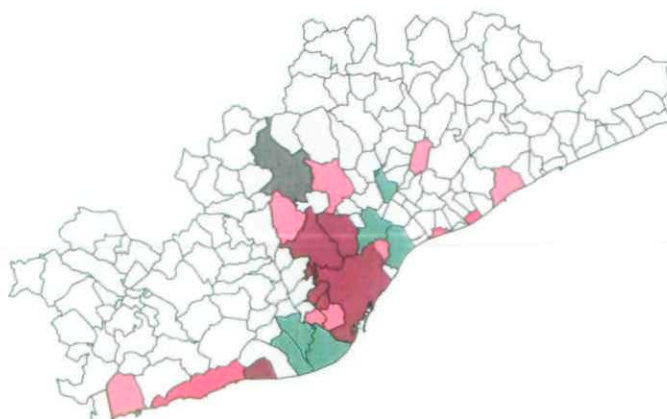
Viladecans

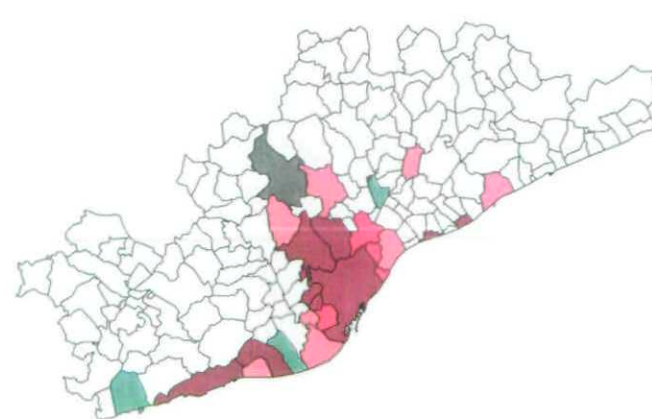
Viladecans

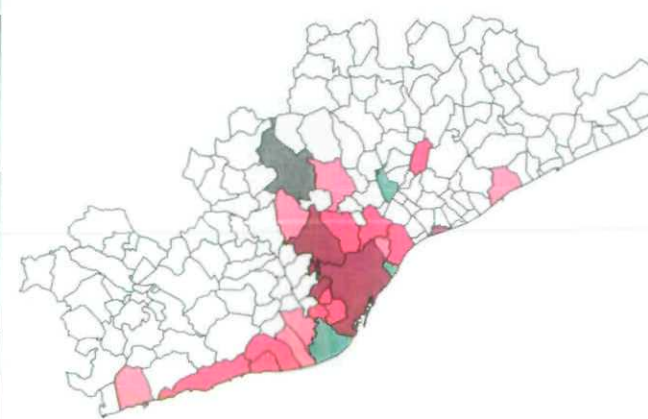
Terrassa

Terrassa

Terrassa

Sobreesforç econòmic

> de 150

125 a 150

100 a 125

100 (municipi de referència)

Subesforç econòmic

100 a 75

75 a 50

< de 50

0 10 20 30 40 50 km

Font: elaboració pròpia a partir de les dades publicades per Sociedad de Tasación S.A. i Generalitat de Catalunya (Dept. PTOP i Dept. Economia i Finances)

FIGURA 14.16

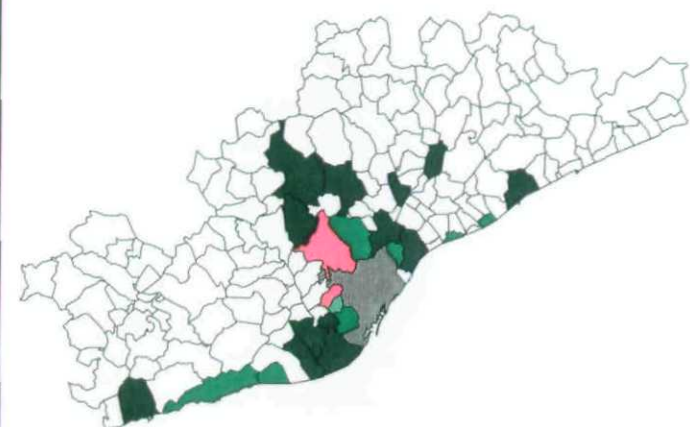
Accessibilitat neta. Comparació interanual pels municipis de Barcelona, Viladecans i Terrassa

1991

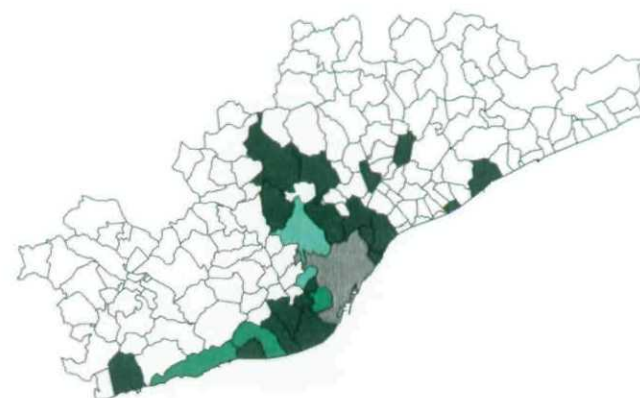
1995

2000

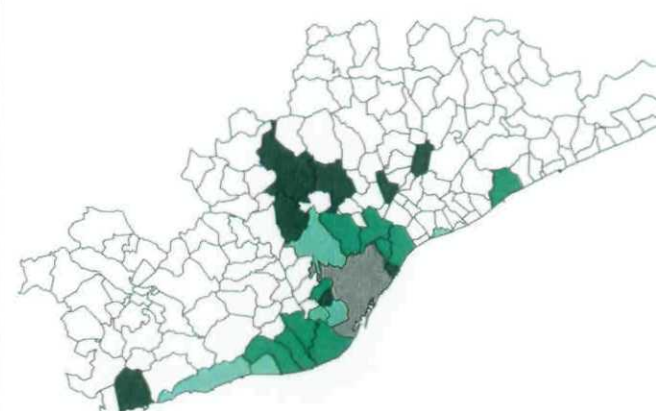
Barcelona

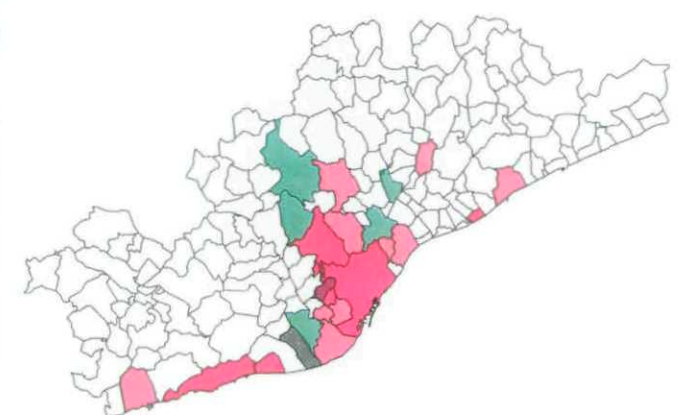
Barcelona

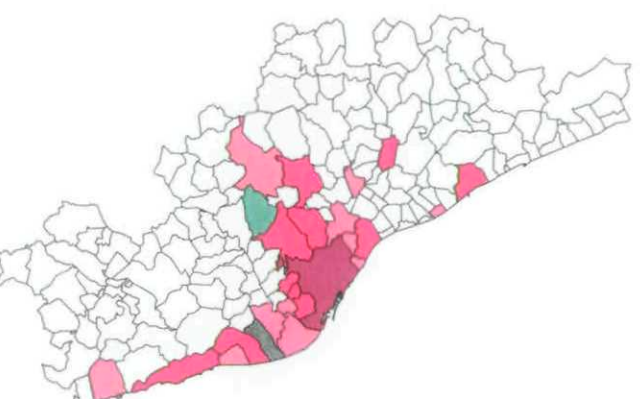
Barcelona

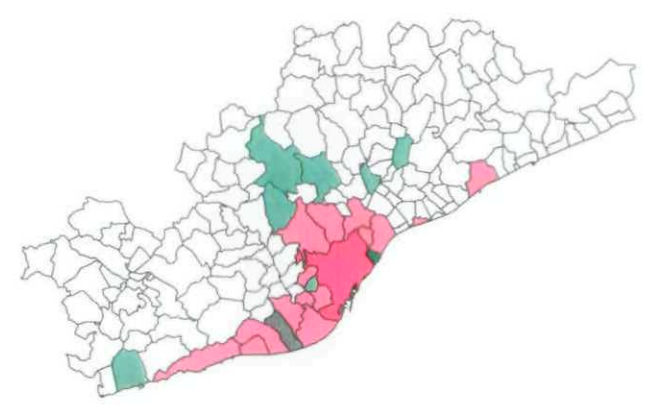
Viladecans

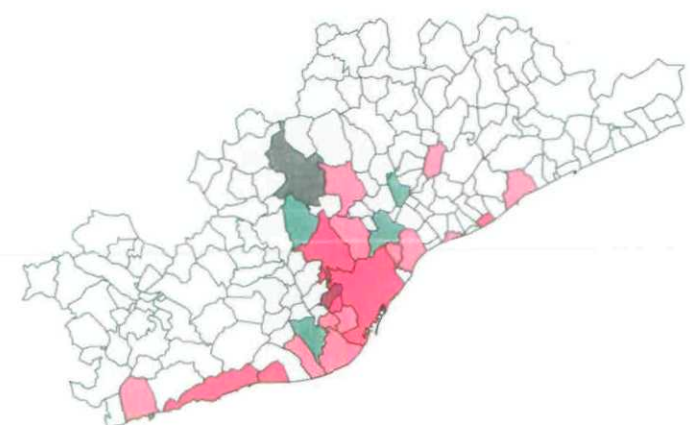
Viladecans

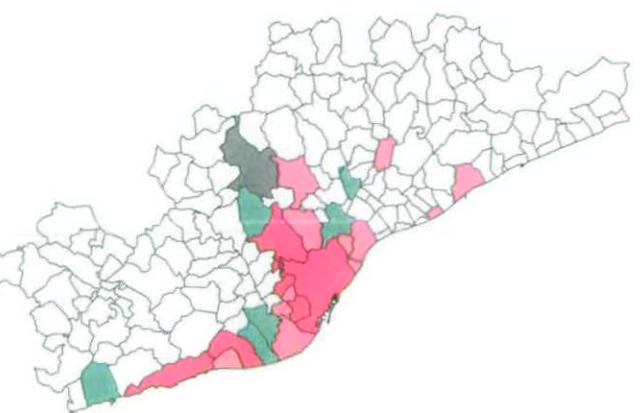
Viladecans

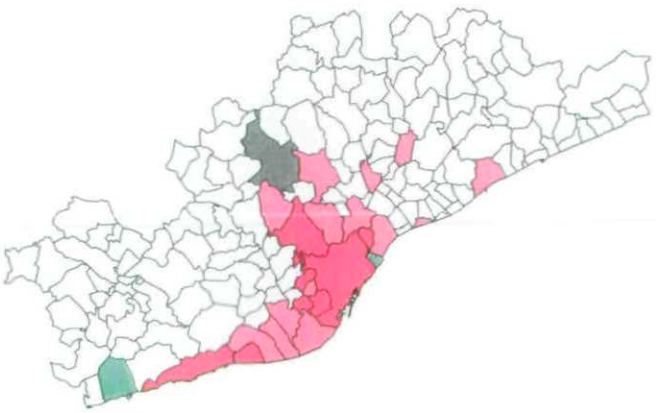
Terrassa

Terrassa

Terrassa

m² d'habitatge nou

< de 50

50 a 75

75 a 100

100 (municipi de referència)

100 a 125

125 a 150

> de 150

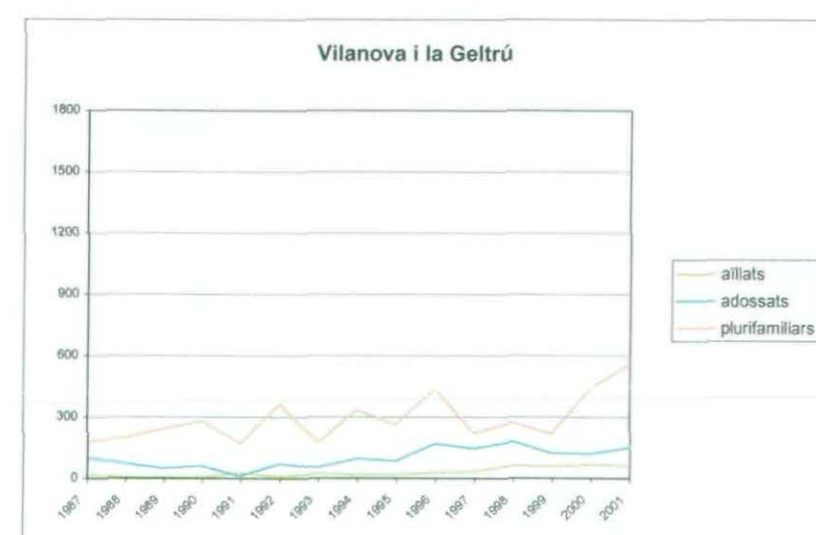
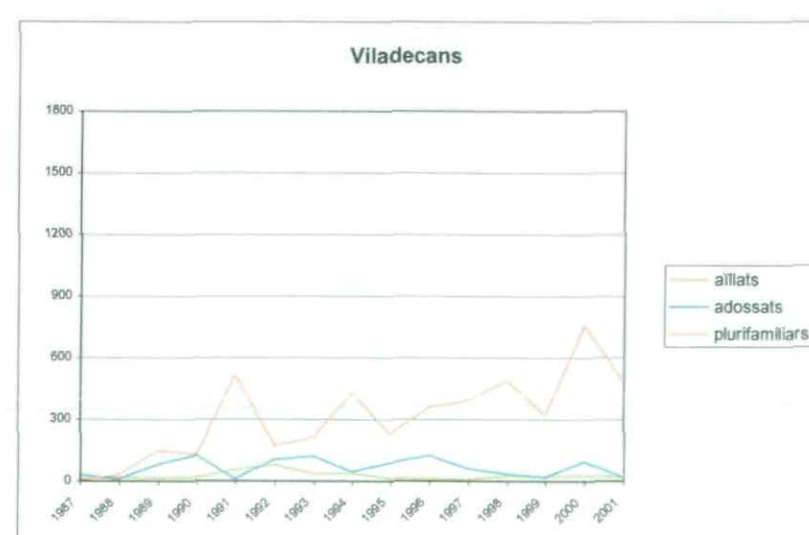
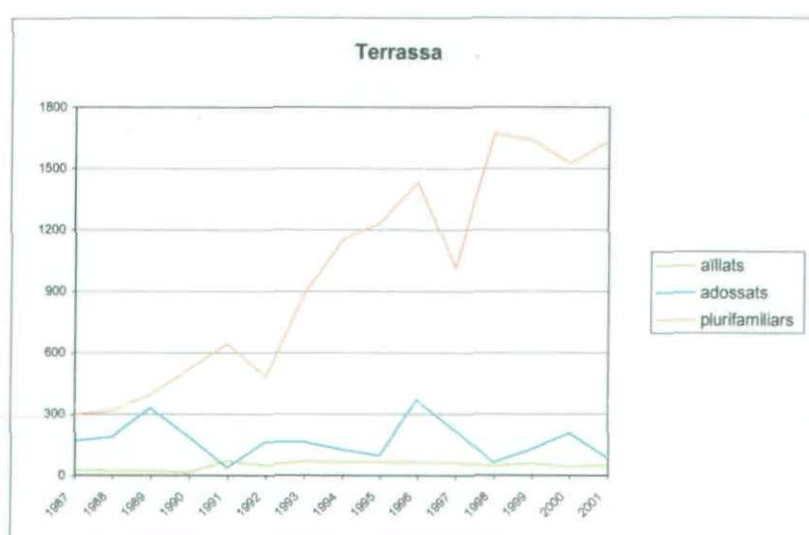
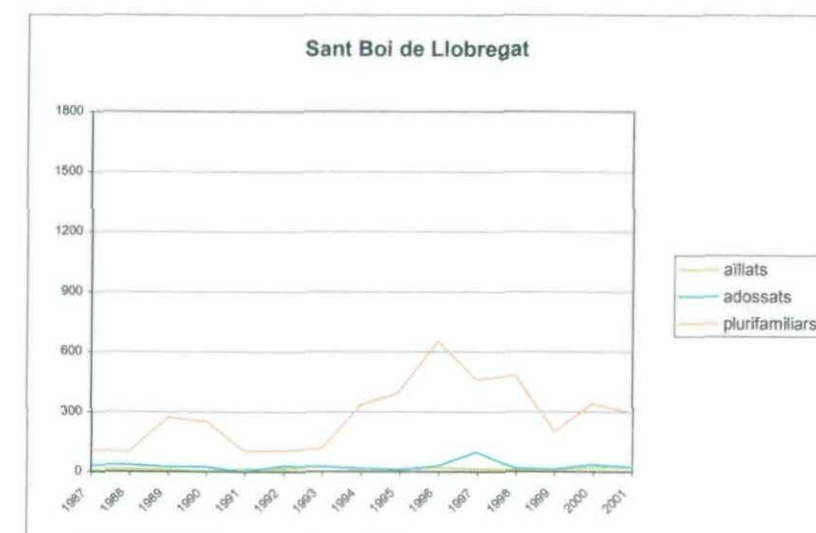
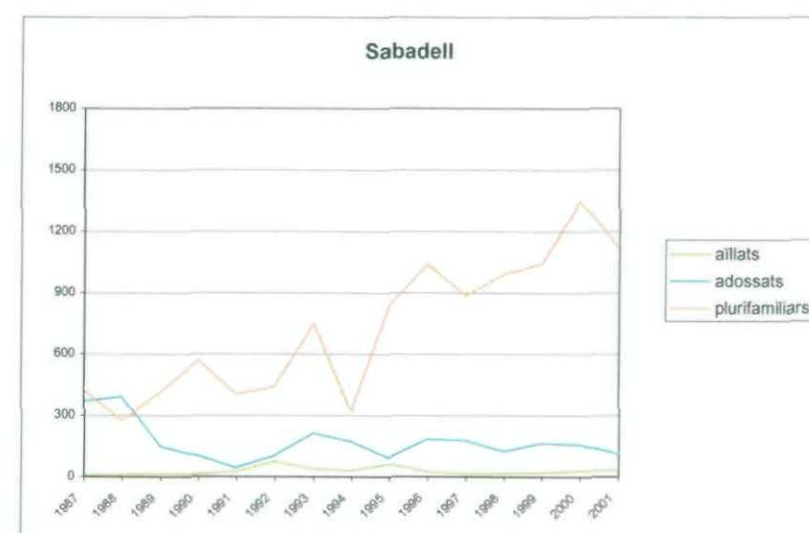
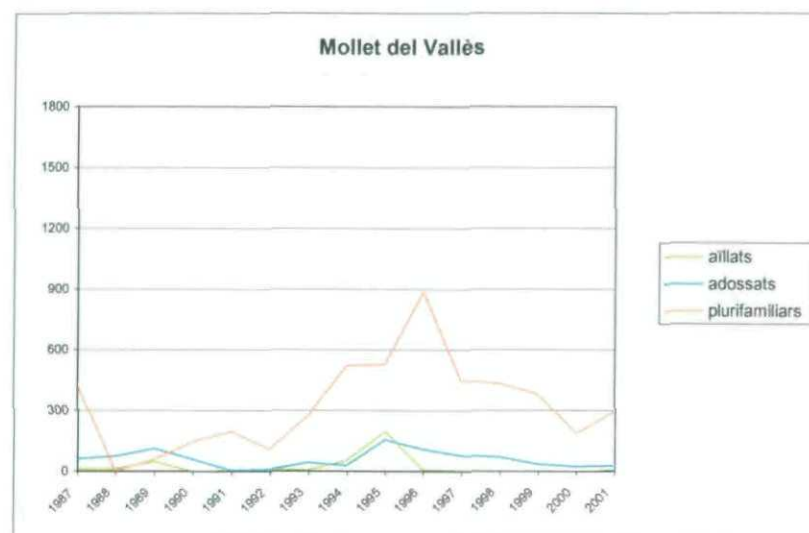
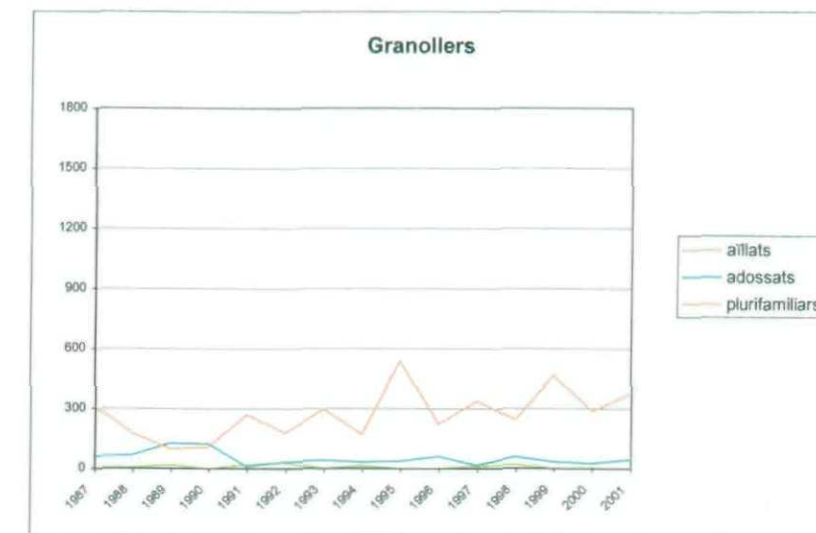
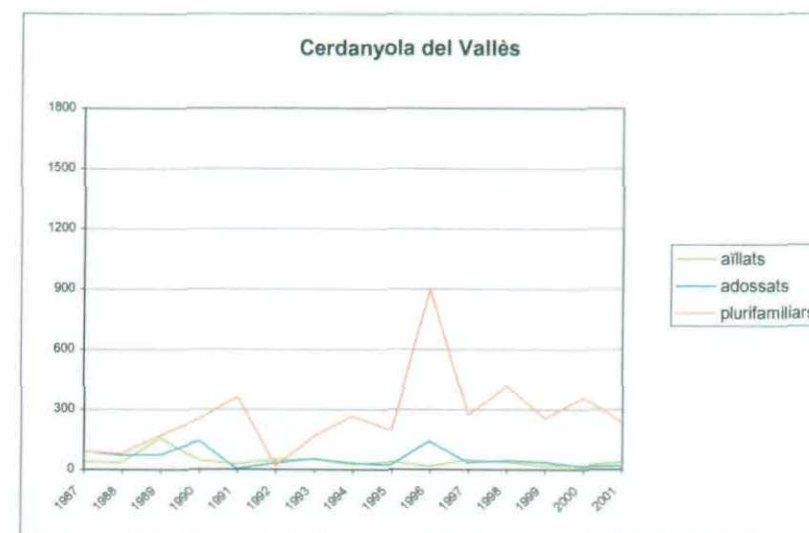
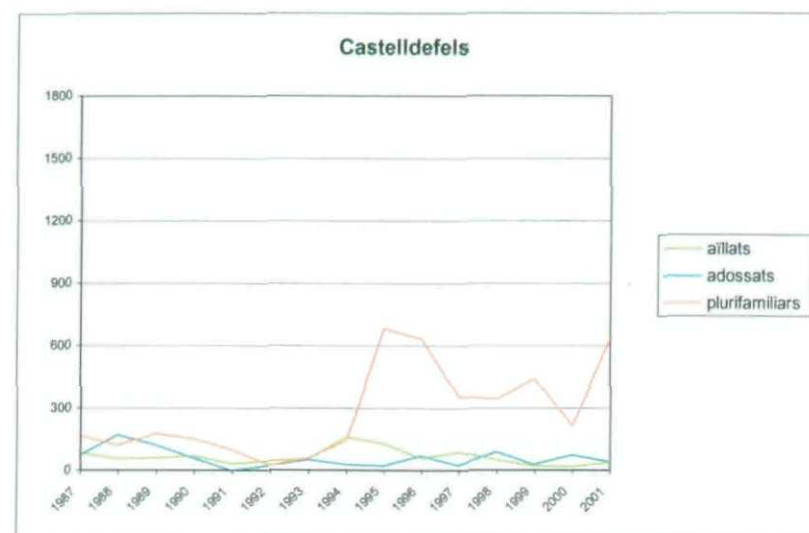
0 10 20 30 40 50 km

Font: elaboració pròpia a partir de les dades publicades per Sociedad de Tasación S.A. i Generalitat de Catalunya (Dept. PTOP i Dept. Economia i Finances)

FIGURA 14.17

Figura 14.18. Evolució de la producció d'habitatge segons tipologia edificatòria (1987-2001). Valors absoluts

Selecció de municipis segons accessibilitat familiar a l'habitatge

Font: elaboració pròpia a partir de les dades facilitades pel Col·legi d'Aparelladors i Arquitectes Tècnics de Barcelona.

Figura 14.19. Evolució de la producció d'habitatge segons tipologia edificatòria (1987-2001). Valors relatius

Selecció de municipis segons accessibilitat familiar a l'habitatge

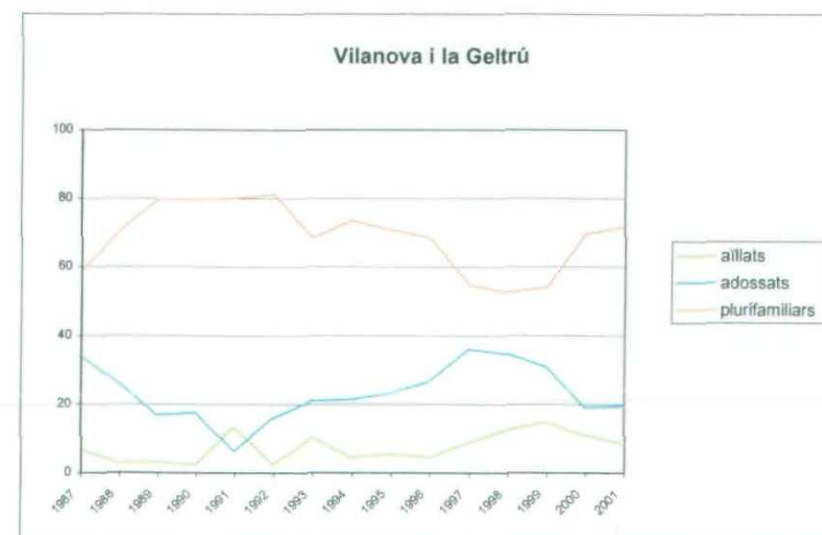
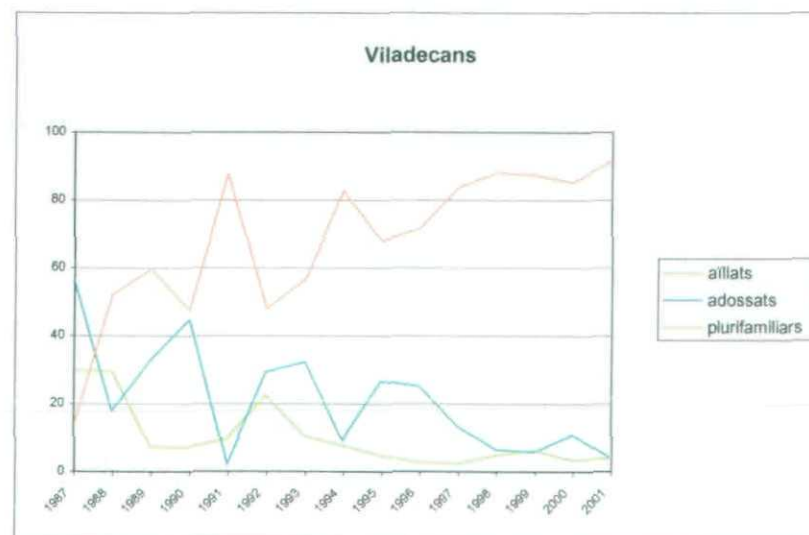
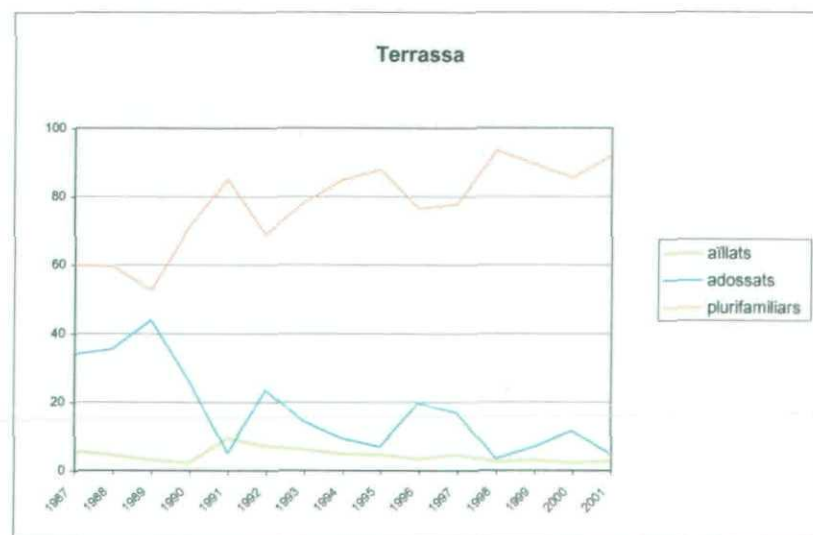
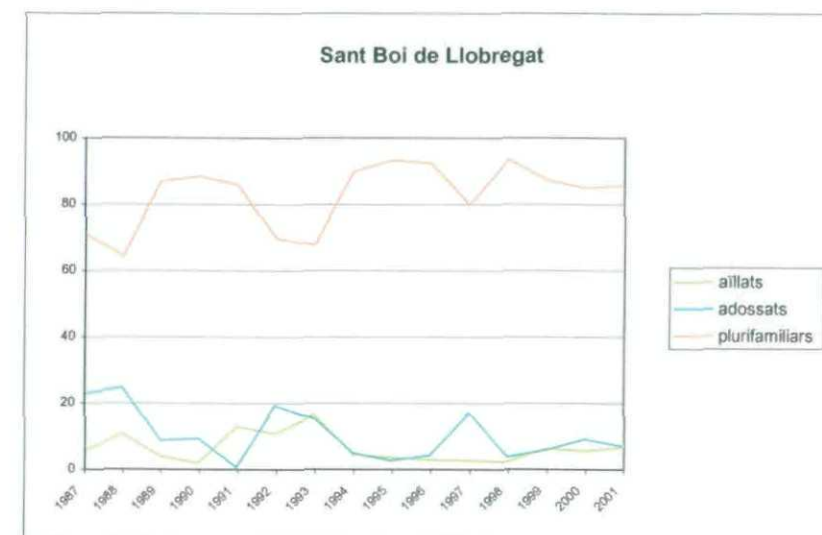
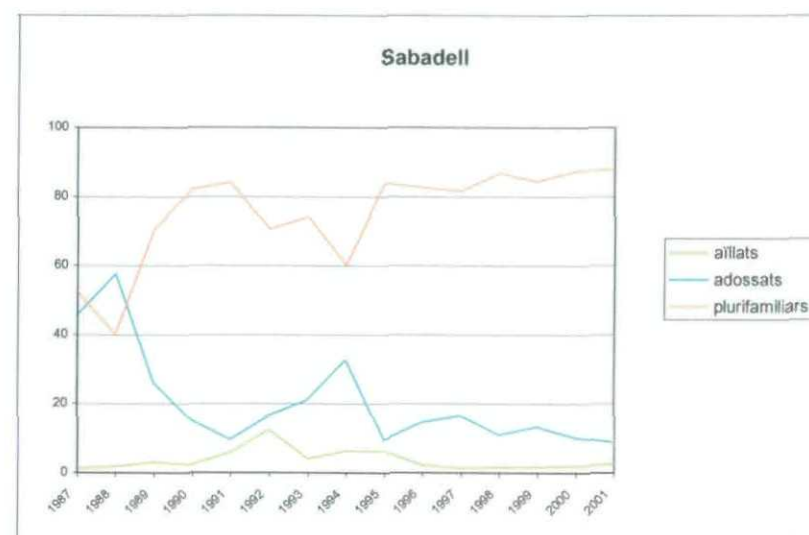
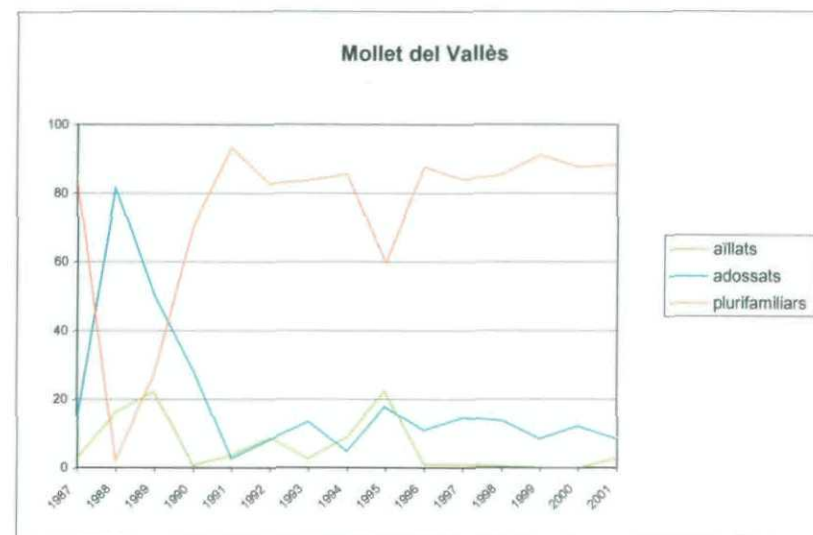
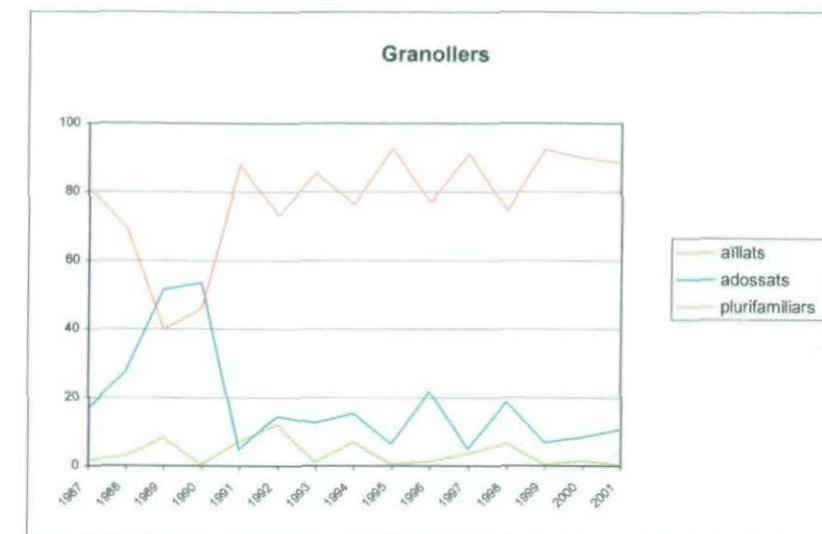
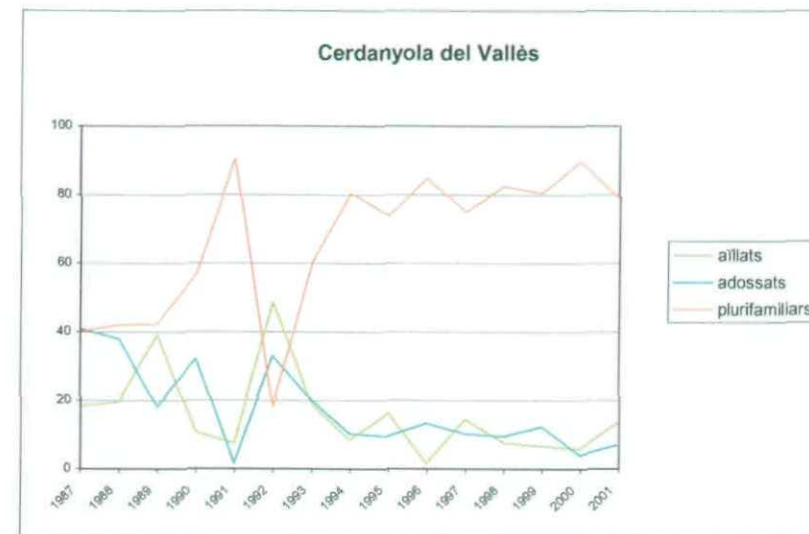
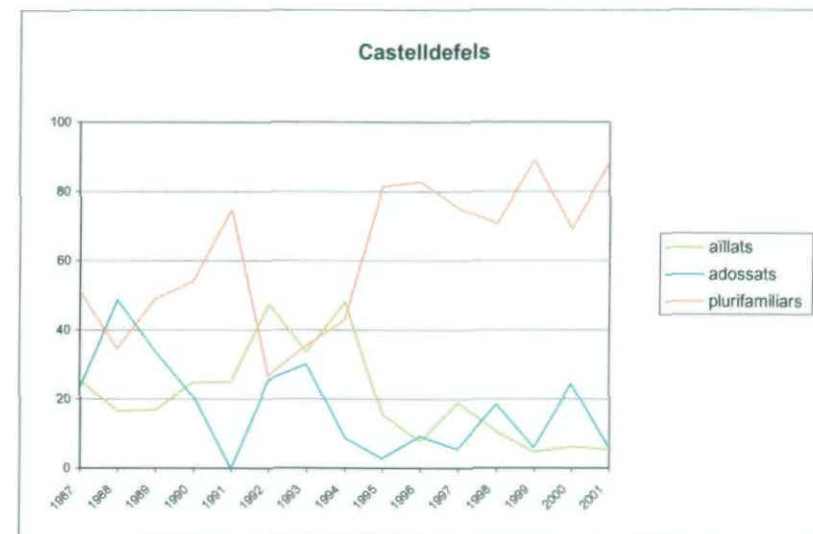
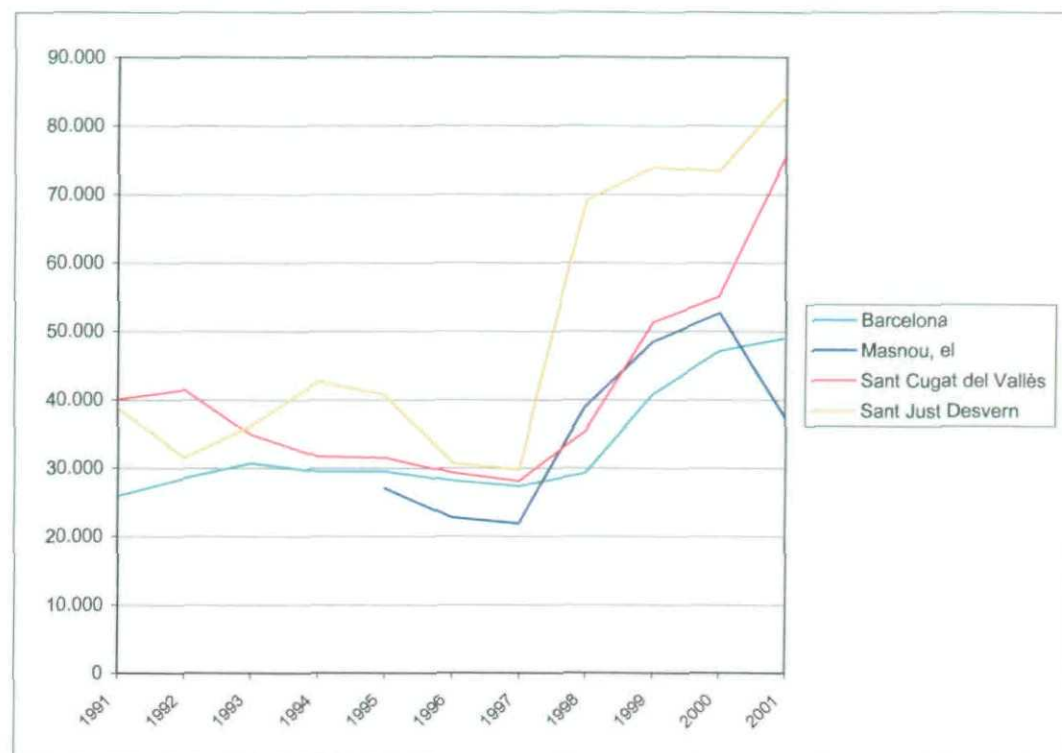

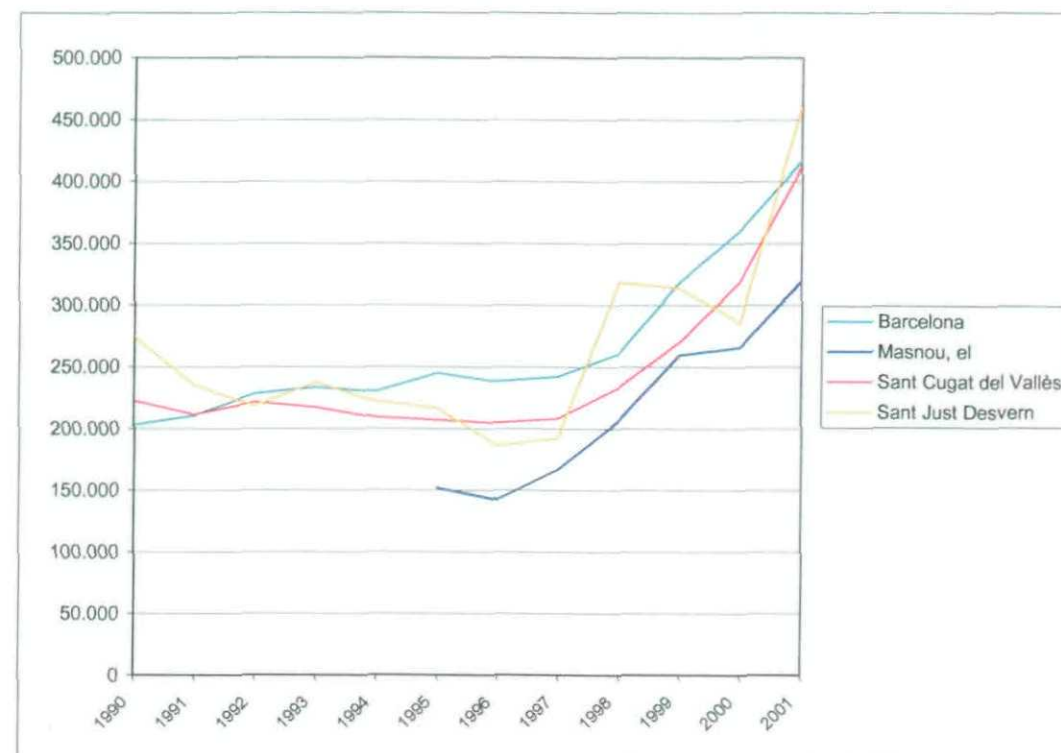
Figura 14.20. Evolució del preu mitjà de venda i del preu mitjà per m² de l'habitatge nou construït, 1990-2001

Comparació de municipis segons accessibilitat diferencial a l'habitatge

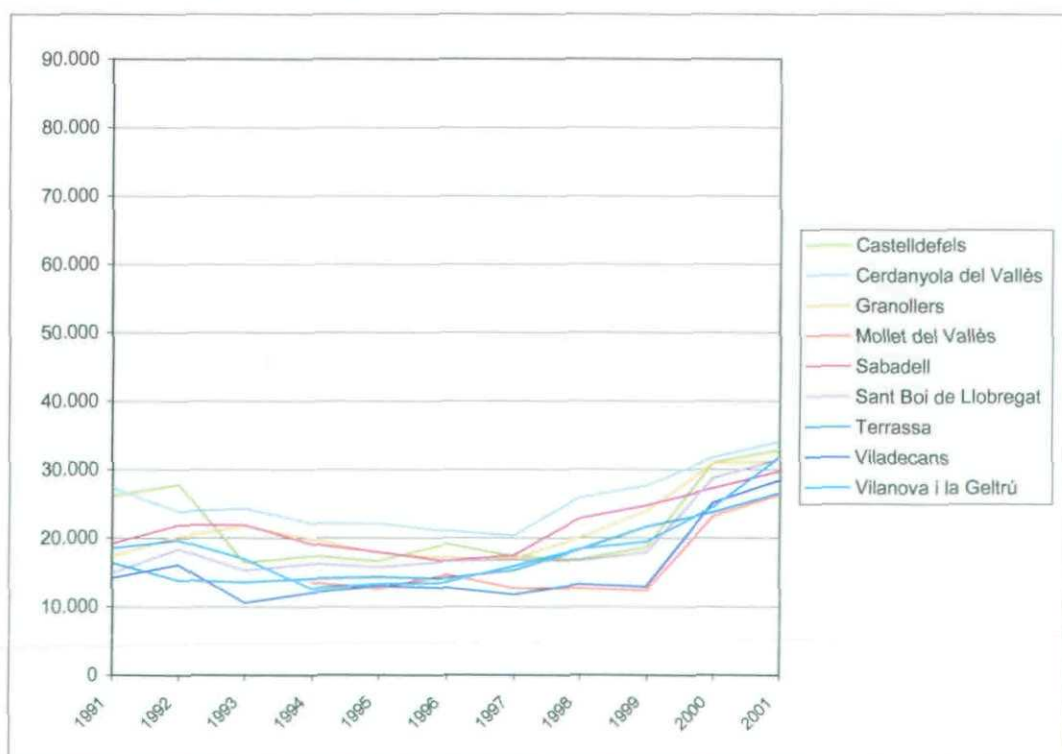
Evolució del preu mitjà (milers de ptes.) de venda de l'habitatge nou construït

Evolució del preu mitjà (ptes.) per m² de l'habitatge nou construït

Evolució del preu mitjà (milers de ptes.) de venda de l'habitatge nou construït

Evolució del preu mitjà (ptes.) per m² de l'habitatge nou construït

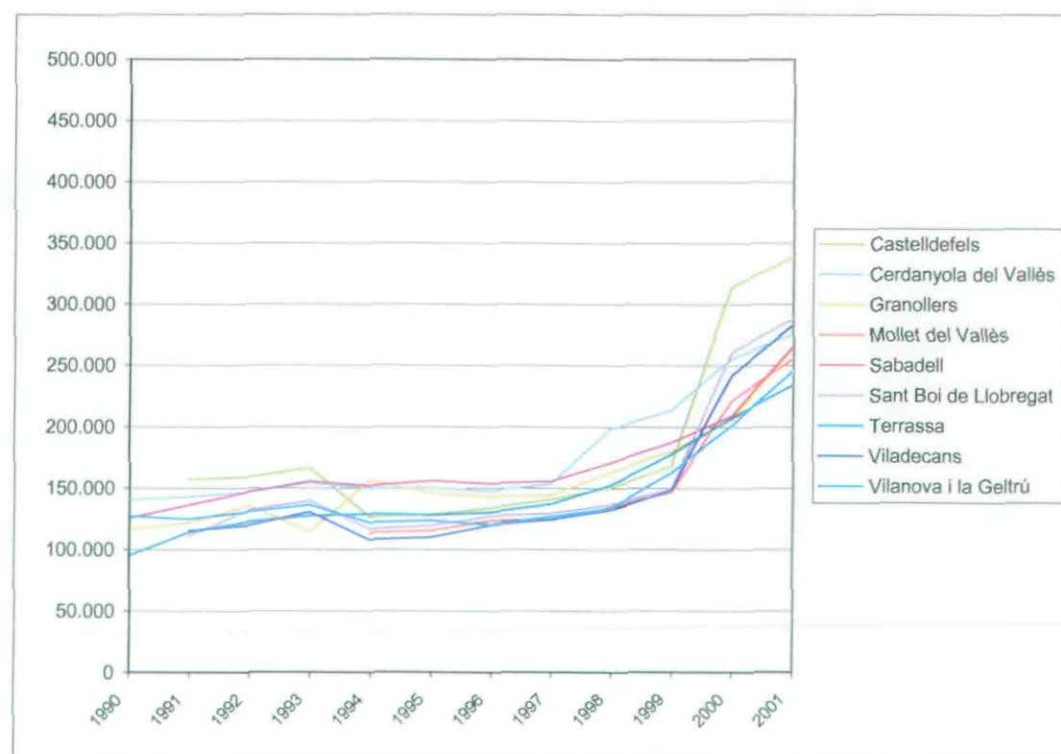

Figura 14.21. Evolució de la producció d'habitatge segons superfície (aïllat de més de 150 m² ; adossat de menys de 150 m² ; plurifamiliars de menys de 150 m²). Valors absoluts

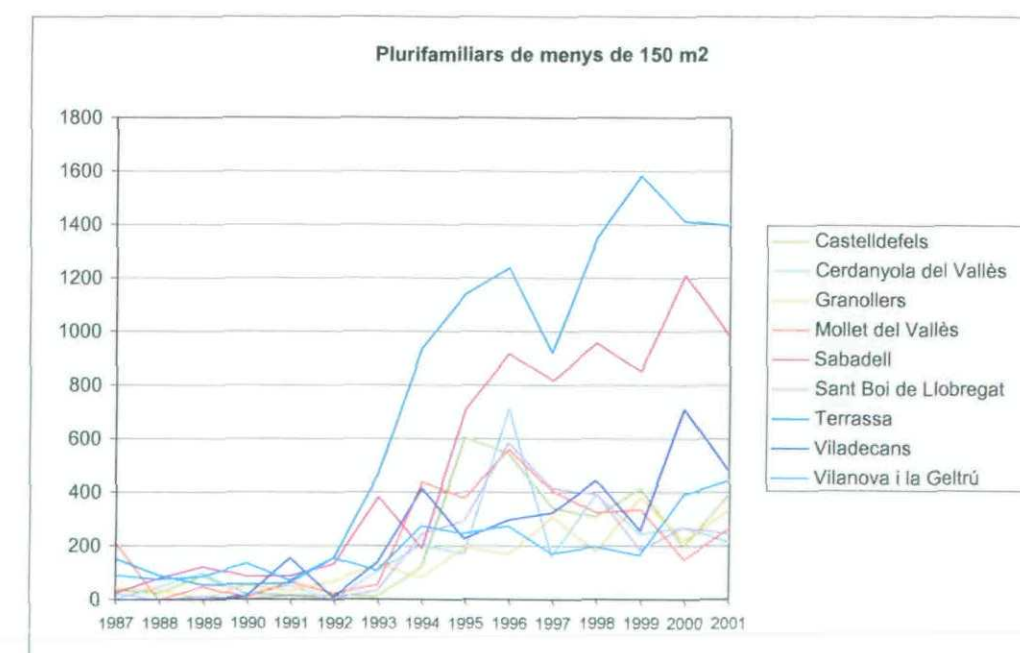
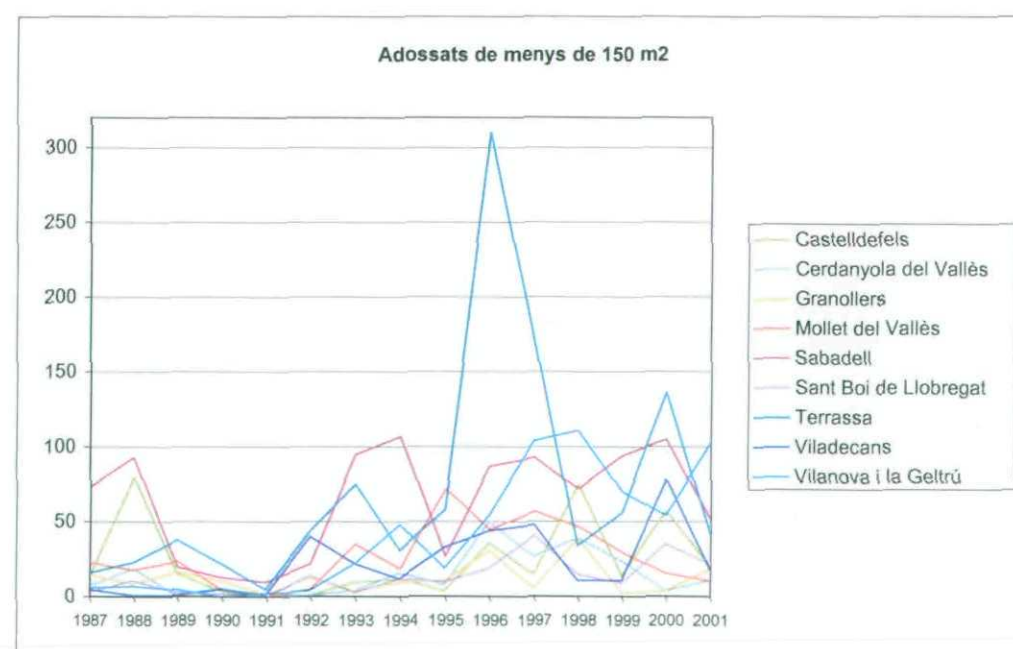
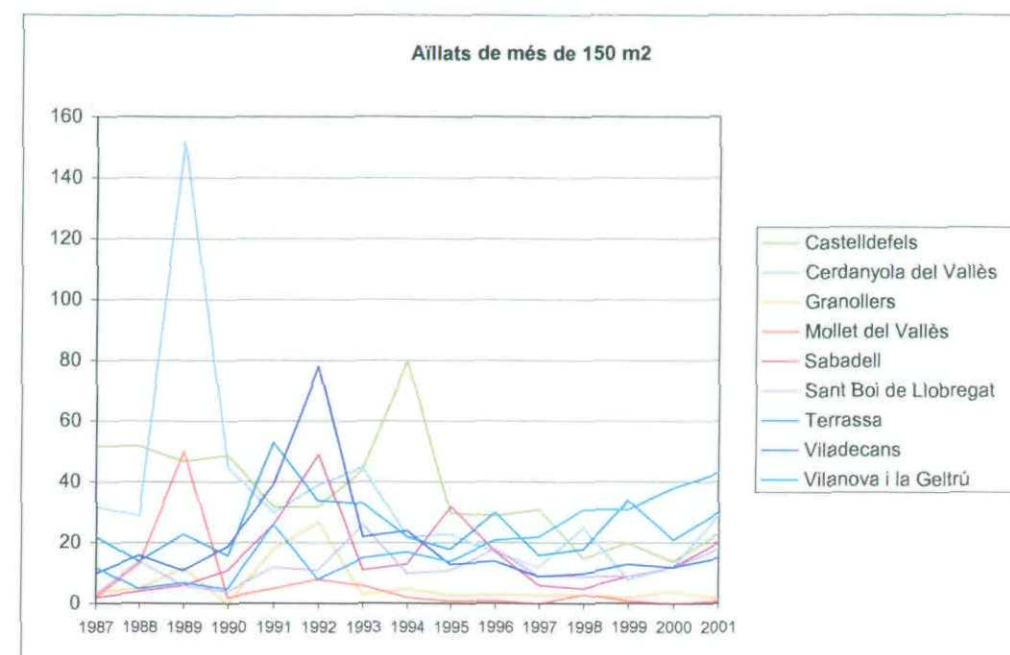
Comparació a partir de la selecció de municipis segons accessibilitat familiar a l'habitatge

Font: elaboració pròpia a partir de les dades facilitades pel Col·legi d'Aparelladors i Arquitectes Tècnics de Barcelona.

Figura 14.22. Evolució de la producció d'habitatge segons superfície (aïllats de més de 150 m²; plurifamiliars de menys de 150 m²; adossats de menys de 150 m²). Valors absoluts

Comparació a partir de la selecció de municipis segons accessibilitat familiar a l'habitatge

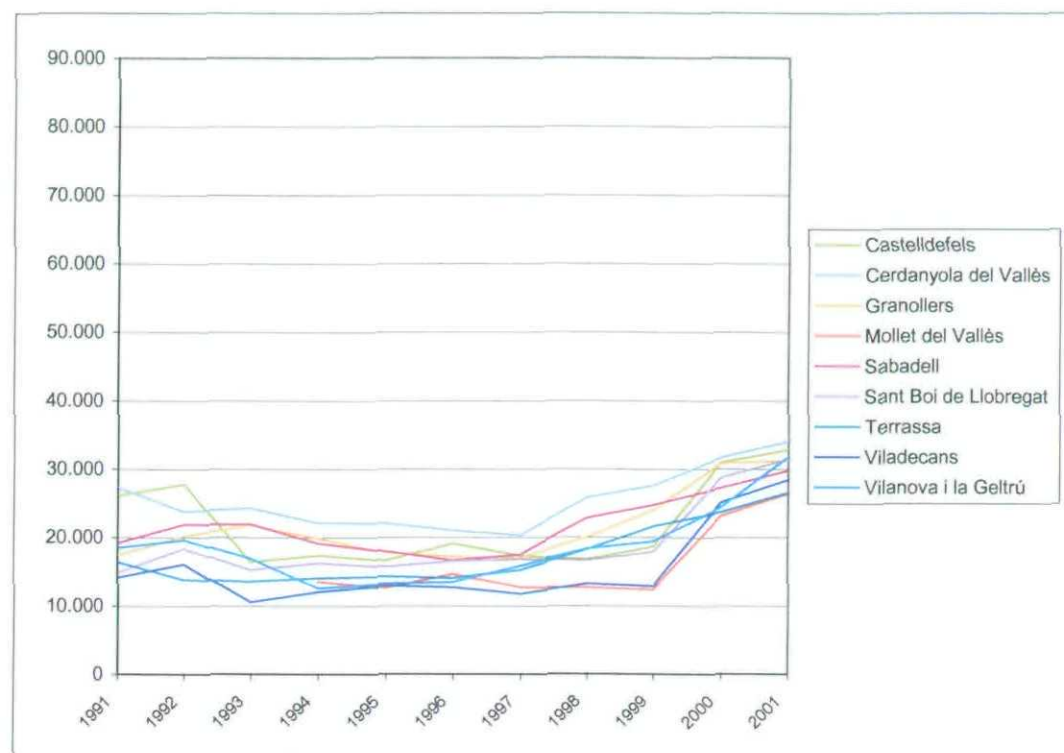

Font: elaboració pròpia a partir de les dades facilitades pel Col·legi d'Aparelladors i Arquitectes Tècnics de Barcelona.

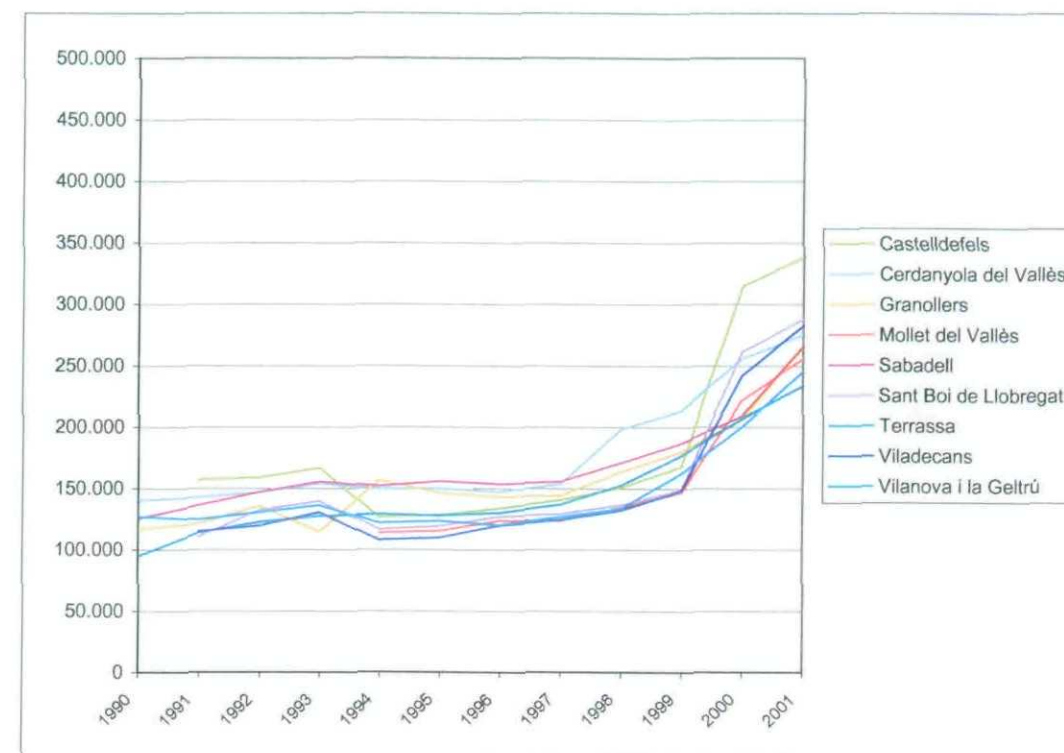
Figura 14.23. Evolució preu de l'habitatge i producció d'habitatges de menys de 150 m²

Comparació a partir de la selecció de municipis segons accessibilitat familiar a l'habitatge

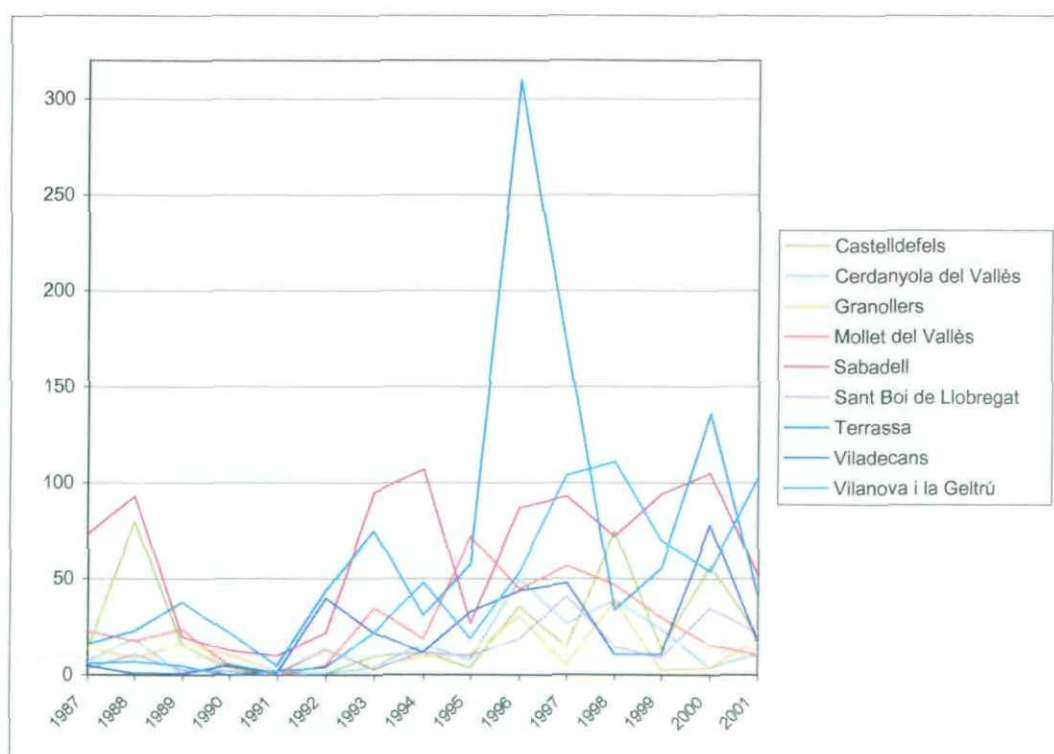
Evolució del preu mitjà (milers de ptes.) de venda de l'habitatge nou construït

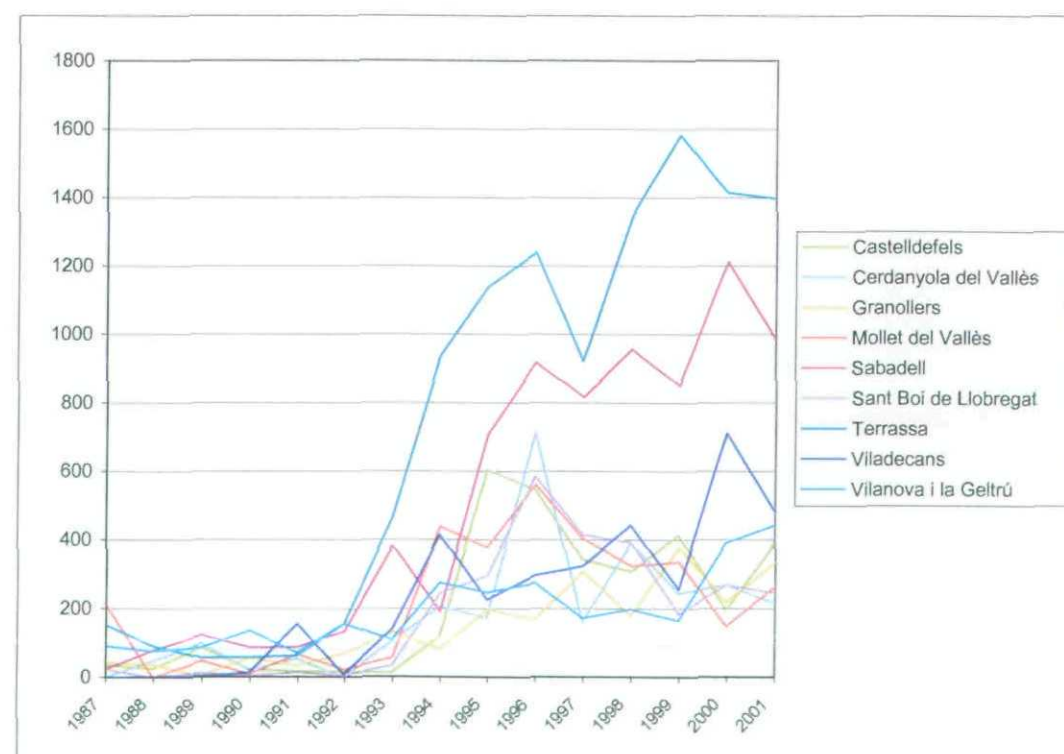
Evolució del preu mitjà (ptes.) per m² de l'habitatge nou construït

Evolució de la producció d'habitatges adossats de menys de 150 m²

Evolució de la producció d'habitatges plurifamiliars de menys de 150 m²

Línies futures de recerca
La baixa densitat residencial i el sistema territorial

Línies de recerca futura: la baixa densitat residencial i el sistema territorial

- 15.1. La baixa densitat residencial i el planejament urbanístic*
- 15.2. La baixa densitat residencial i el sistema d'infraestructures*
- 15.3. La baixa densitat residencial i la insostenibilitat ambiental*
- 15.4. La baixa densitat residencial i l'estil de vida suburbà*

Línies de recerca futura

15. Línies de recerca futura: la baixa densitat residencial i el sistema territorial	101
15.1. La urbanització dispersa, l'ocupació del territori i el planejament urbanístic	101
15.2. La urbanització dispersa i el sistema d'infraestructures viàries	101
15.3. La urbanització dispersa i la insostenibilitat ambiental	102
15.4. La urbanització dispersa i l'estil de vida suburbà	102

15. Línies de recerca futura: la baixa densitat i el sistema territorial

En aquest capítol previ a les conclusions del treball es plantegen una sèrie de direccions de recerca futura de la tesi. Es tracta de línies de fuga que la redacció dels capítols anteriors han suggerit i que tenen en comú el fet d'explorar quines són les principals implicacions que el desenvolupament de la urbanització dispersa pot tenir per al sistema territorial. Tot i que han estat triades pensant en el cas d'estudi d'aquest treball, la província i el territori metropolità de Barcelona, es tracta de possibles futures investigacions que poden ser igualment plantejables a d'altres territoris de característiques similars.

En aquesta selecció de problemàtiques o temes territorials directament relacionats amb la urbanització dispersa es presenten quatre que, per sí mateixos, constitueixen debats emergents en el sí de la geografia urbana i les ciències que s'ocupen del territori:

- Urbanització dispersa, ocupació del territori i planejament urbanístic
- Urbanització dispersa i el sistema d'infraestructures viàries
- Urbanització dispersa i la insostenibilitat ambiental
- Urbanització dispersa i l'estil de vida suburbà

El tractament d'aquests temes és més aviat introductori. De totes maneres, no s'ha volgut únicament explicar la potencialitat d'aquestes línies de recerca sinó que s'han realitzat explotacions de dades o representacions gràfiques i cartogràfiques força explicatives que permeten constatar el potencial futur de les eventuais investigacions.

15.1. La urbanització dispersa, l'ocupació del territori i el planejament urbanístic

En aquest apartat, s'intenta respondre a la qüestió de si el desenvolupament de la urbanització dispersa ha tingut lloc o no d'esquenes al planejament. És a dir, és veritat que les urbanitzacions legals i il·legals construïdes a la primera i, en menor mesura, a la segona corona metropolitanes durant les dècades dels seixanta i setanta constitueixen un tipus d'urbanisme al marge de la planificació en moltes ocasions. En canvi, les promocions de cases aïllades i adossades que s'han anat desenvolupant de forma intensiva a partir de finals dels anys vuitanta i que han estat objecte d'aquesta recerca palesen un tipus d'ocupació del territori que s'ha esdevingut dins dels marges de la legalitat urbanística i, per tant, correspon a Plans Parciais que s'han anat portant a terme amb un contingut residencial de baixa densitat.

Per tant, en aquest capítol es planteja una anàlisi dels municipis de la província de Barcelona on es posa en relació l'ocupació de sòl a partir del desenvolupament de Plans Parciais amb la producció residencial segons tipologia edificatòria. Es posen en contacte així, les hectàrees de sòl que ha esdevingut urbanitzat des del 1987 amb el tipus de producció residencial que ha caracteritzat cada municipi.

La primera figura fa referència a com el sòl residencial ocupat per cada tipologia edificatòria es correspon amb la producció d'habitatges. La figura ja va aparèixer a la introducció del treball i permet observar com a l'any 1992 els municipis que tenien més sòl planificat dedicat a l'ús residencial de baixa densitat eren també aquells que havien produït habitatge aïllat i adossat de forma important.

Les dades bàsiques que s'han treballat mostren una clara correlació a molts municipis entre augment de la superfície urbanitzada en Plans Parciais i la producció de tipologies d'habitatge de baixa densitat. Algunes dades són especialment de rellevància, com les relatives a la comparació entre l'evolució dels Plans parciais i la grandària municipal. Així, els municipis de grandària petita-mitjana, entre 1.000 i 10.000 habitants sumen un total de 367 Plans parciais entre 1987 i 2001 mentre que tota la resta de municipis més grans desenvolupen un total de 369. La superfície total que aquests Plans parciais han representat també dona una bona idea de quant important ha estat la participació de les ciutats intermèdies en el procés d'urbanització durant els últims quinze anys.

Així, a les ciutats entre 1.000 i 10.000 habitants s'han urbanitzat un total de 4.651 ha mentre que als municipis de major grandària entre 10.000 i 50.000 habitants s'han urbanitzat 3.942 ha. Aquestes dades mostren clarament la gran importància d'aquests territoris com llocs de creixement urbà i ocupació del sòl.

Alguns exemples són ben interessants: Sant Vicenç de Montalt, amb 9 Plans parciais i un total de 109 ha és el municipi entre 1.000 i 5.000 habitants que més destaca. En el cas del grup de municipis entre 5.000 i 10.000 habitants, Sant Esteve Sesrovires, Cervelló, la Roca del Vallès, Abrera i Castellbisbal són els municipis que presenten els màxims volums de sòl urbanitzat. En total sumen 28 Plans Parciais que representen un consum de sòl equivalent a 1.300 ha, el 10% de tot el consum de sòl que representen tots els Plans parciais desenvolupats a la província de Barcelona entre 1987 i 2001. Com ja es va explicar al capítol 5, es tracta de municipis amb importants produccions d'habitatge unifamiliar. De fet, excepte la Roca, tots es troben al grup de 80 municipis que produeixen més habitatge unifamiliar – aïllat en particular – i que apareixien als rànquings que es van presentar en aquell capítol. Els gràfics corresponents als municipis organitzats per comarques són també força il·lustratius i mostren els consums de sòl tan importants que han caracteritzat comarques com el Baix Llobregat o el Maresme on municipis com Tordera o Sant Vicenç de Montalt acompanyen a Mataró com llocs de major consum de sòl. El cas del Vallès és, en aquest sentit ben interessant: a l'Occidental, municipis com Rubí, Castellbisbal o Palau de Plegamans acompanyen a Terrassa, Sabadell o Sant Cugat com els llocs on es desenvolupen més Plans parciais i es consoliden més hectàrees urbanitzades. En el cas de l'Oriental, són el cap comarcal, Granollers, i altres com la Roca, Sant Celoni o les Franqueses els espais protagonistes de la dinàmica urbanitzadora.

15.2. La urbanització dispersa i el sistema d'infraestructures viàries

En aquest capítol es vol respondre a dues qüestions concretes. La primera fa referència a la relació més o menys directa entre la localització de les promocions d'habitatge unifamiliar i les infraestructures viàries. És un tema que ja es va tractar al capítol 6 on algunes figures expressaven fidelment aquesta relació. La segona qüestió té a veure amb la idea de si territoris diferents, llocs diversos, han evolucionat durant la última dècada adoptant el paisatge de la dispersió residencial d'una forma similar. És a dir, acceptant la relació que la primera qüestió planteja entre habitatge unifamiliar i infraestructures viàries, es pot plantejar que territoris diferents, amb tradicions urbanes diferents i integrats en xarxes territorials distintes han pogut evolucionar en la mateixa direcció pel que fa a les característiques del paisatge residencial en aquells fragments afectats directament o indirecta pel traçat de infraestructures viàries. En aquest sentit, es tracta d'avaluar en quina mesura els continguts propis de la urbanització que es van discutir als capítols teòrics de la tesi s'ajusten al cas de la regió metropolitana i la província de Barcelona.

Per respondre a aquestes qüestions s'ha realitzat un estudi de la producció d'habitatge segons tipologia edificatòria en una sèrie de fragments territorials seleccionats en virtut del traçat d'alguns eixos viaris significatius. Es plantegen així 6 corredors territorials afectats per les següents infraestructures viàries (vegeu llistat de municipis i mapa de localització adjunt):

- Eix Igualada-Vilafranca C-15
- Eix Llobregat N-II (Pota Nord)
- Eix Mataró-Granollers B-40 (Quart Cinturó)
- Eix del Garraf C-32 (Túnels del Garraf)
- Eix Manresa-Vic C-25 (Eix Transversal)
- Eix Sant Cugat-Manresa E-9

Tal i com mostren les taules 15.2.1 i els gràfics evolutius (vegeu figures 15.2.1 a 15.2.3) els diferents territoris mostren comportaments molt semblants. De tota manera, les diferències que s'hi aprecien són molt importants per destriar especialitzacions concretes. Així, l'Eix Llobregat (pota Nord) té un gran protagonisme pel que fa als habitatges aïllats mentre que en el cas dels adossats són l'Eix Sant Cugat-Manresa i l'Eix del Garraf els territoris que acumulen majors volums construïts. És també molt interessant comprovar com l'Eix Igualada-Vilafranca s'orienta més vers l'habitatge aïllat mentre que l'Eix Manresa-Vic ho fa vers l'habitatge adossat (vegeu figura 15.2.1).

Aquestes especialitzacions dins del parc unifamiliar existeixen però el tret general és la gran similitud de comportaments que s'aprecia quan es comparen els percentatges sobre el parc d'habitatges que les diferents tipologies edificatòries han presentat al llarg del temps. A la figura 15.2.2 s'observa com tots els corredors comencen el període amb grans percentatges d'habitatge unifamiliar i l'acaben produint habitatge en bloc. Una semblança en les evolucions que és molt més comú en el cas de l'habitatge adossat que en el cas de l'habitatge aïllat.

Reprement la discussió sobre la multiplicació dels paisatges comuns que l'habitatge adossat significa al territori, aquestes imatges semblarien confirmar com els hàbitats adossats apareixen i es desenvolupen amb relativa independència del lloc, mostrant evolucions molt similars a territoris molt diferents.

15.3. La urbanització dispersa i la insostenibilitat ambiental

En aquest capítol es presenta una aproximació als impactes ambientals que la urbanització dispersa significa pel territori. S'ha volgut incidir tant en temàtiques prou conegudes – el consum de recursos naturals com l'aigua i l'augment en el parc de vehicles – com en altres gens explorades com la relació entre la urbanització dispersa i el desplaçament del que podem anomenar com la *frontera urbana del risc*. És a dir, en la mesura en que els espais naturals o menys urbanitzats van quedant envoltats per les promocions d'habitatge unifamiliar més i més territori queda afectat per riscos derivats de l'ocupació urbana de l'espai. Es tracta, per tant, d'un tema que no només té a veure amb el llinar desitjable de sostenibilitat que una ocupació del territori respectuosa amb el medi exigiria sinó que entra de ple en altres temàtiques com la planificació i la gestió de la seguretat i la protecció civil.

Per il·lustrar aquesta qüestió, s'ha posat en relació, en primer lloc, la producció d'habitatges de baixa densitat amb la presència de sòl forestal i, en segon lloc, l'existència de residències unifamiliars amb la probabilitat de risc d'incendi, tot considerant la localització dels punts d'ignició i la superfície cremada durant els últims anys a un cas d'estudi concret, la comarca del Bages. Com es pot apreciar als mapes de la figura 15.3.1, a la comarca del Bages la producció d'habitatges aïllats i adossats ha coincidit força amb els municipis on la superfície forestal representa més del 60% del territori. Però, a més a més, del fet explicatiu de les localitzacions, es demostra com alguns municipis que han construït més habitatge de baixa densitat també han resultat més afectats per incendis. La comparació entre les xifres de producció d'habitatge de baixa densitat entre 1987 i 2001 i les referides a la superfície cremada en incendis entre 1987 i 1998⁸⁹ són força evidents: Així, la producció unifamiliar dels municipis amb més superfície cremada – més de 1050 ha – representa el 21% de la producció comarcal. Encara més, si es consideren els municipis afectats per incendis es comptabilitzen 1873 habitatges de baixa densitat que representen el 45% de la producció de la comarca.

És a dir, no només es comprova l'associació entre habitatge unifamiliar i existència de superfície forestal sinó que, a més a més, en molts casos, l'habitat amable que representa la residència de baixa densitat representa llinars de risc d'incendi considerables. En el cas del Bages, els municipis que s'han vist més afectats representen prop de la meitat de la producció unifamiliar de la comarca.

Les figures 15.3.2 i 15.3.3 comparen la superfície forestal i la producció d'habitatges aïllats i adossats i la coincidència dels mapes és molt clara. Sectors molt evidents al Maresme o al Baix Llobregat mostren la proximitat a les masses forestals que presenta la producció de la urbanització dispersa. En relació al possible risc que aquesta proximitat pot representar s'ha elaborat el que s'ha anomenat com *indicador de risc habitatges unifamiliars per km² de superfície forestal*. Aquest indicador apareix descomposat en tres més:

- Habitatges aïllats per km² de superfície forestal
- Habitatges adossats per km² de superfície forestal
- Habitatges aïllats de més de 150 m² per km² de superfície forestal

⁸⁹ Dades procedents de Badia i Perpinyà, Anna (2000) *La incidència dels incendis a l'Àrea Metropolitana de Barcelona i a la comarca del Bages durant el període 1987-1998*. Departament de Geografia, Universitat Autònoma de Barcelona, MIMEO.

La comparació de tots quatre indicadors mostra com amplis sectors del Maresme interior més proper a la costa; els corredors de Lliçà; el central al Vallès Occidental; o els municipis del Garraf-Ordal al Baix Llobregat, enregistren valors de més de 40 habitatges unifamiliars per km² de superfície forestal. Els mateixos sectors ultrapassen els llinars de més de 20 habitatges aïllats; més de 20 adossats per km² de superfície forestal; i més de 20 habitatges aïllats de més de 150 m² per km² forestal (vegeu figura 15.3.2 i 15.3.3).

Pel que fa als temes més coneguts que posen en relació la dispersió residencial amb la insostenibilitat ambiental s'han seleccionat dos: el consum d'aigua i l'increment en el parc de vehicles.

Pel que fa al primer tema, s'han elaborat les figures 15.3.4 i 15.3.5 on es compara el consum d'aigua dels 40 municipis metropolitans que més en consumeixen amb la seva producció d'habitatges segons tipologia edificatòria⁹⁰. La conclusió és molt clara: es revela una clara correlació entre major consum d'aigua domèstica i producció d'habitatge de baixa densitat. Així, a partir dels 200 litres per habitant i dia la producció unifamiliar ultrapassa a la majoria de casos el 60% sobre el parc d'habitatges i amb un predomini clar de l'habitatge aïllat. Alguns exemples representatius poden ser Begues, Olèrdola, però sobretot el grup de 8 municipis que representen consums d'aigua domèstica per sobre dels 350 litres per persona i dia. En aquest grup es troben Cabrera de Mar, Sitges, Orrius, Cabrils, Collbató, Matadepera, Sant Andreu de Llavaneres i Castellví de Rosanes que manté el màxim tot ultrapassant els 450 litres per persona i dia. Excepte a Sitges, l'habitatge unifamiliar sempre representa més del 40% del parc d'habitatges però destaquen especialment Cabrera, Cabrils, Collbató, Matadepera i Castellví on l'habitatge unifamiliar ultrapassa sempre el 80% del parc d'habitatges.

Pel que fa al segon tema, la figura 15.3.6 mostra com l'increment el desenvolupament de la urbanització dispersa també ha anat de la mà de l'increment en el parc de turismes. Així, s'han seleccionat els 56 municipis on l'increment en el parc de turismes ha superat el 50% al període 1991-2001 i s'ha comparat la seva producció d'habitatges segons tipologia entre 1987 i 2001. En molts casos, la producció d'habitatge de baixa densitat ha estat molt important, específicament als municipis que mostren increments del parc de turismes certament espectaculars com Olivella, Vacarisses, Begues, Sant Pere de Vilamajor, Cabrera de Mar o Sant Cebrià de Vallalta, tots ells entre el 250 i el 450%.

15.4. La urbanització dispersa i l'estil de vida suburbà

Com els capítols teòrics d'aquesta tesi han posat de manifest, la urbanització dispersa té, a banda del contingut territorial i la discussió sobre el tipus d'ocupació del territori que es genera, una vessant social i cultural ben important. Viure a l'habitat suburbà representa tota una galeria d'usos de l'espai i d'hàbits culturals que es diferencien clarament del tipus de vida urbana que pot caracteritzar els centres compactes o les trames de ciutat més contínua. La freqüentació de les grans superfícies comercials; l'ús més o menys indiscriminat de l'automòbil com principal mitjà de desplaçament; o la utilització de l'espai domèstic en una clau molt diferent, amb el gaudiment del jardí i d'altres espais annexos a la casa, són alguns dels trets més significatius de l'estil de vida suburbà.

En aquest capítol es plantegen algunes qüestions de recerca vinculades amb aquesta vessant més sociològica i cultural de la urbanització dispersa com el creixement exponencial dels espais *multiplex*; una caracterització de la geografia electoral dispersa; i una aproximació al discurs iconogràfic que suporta la tematització dels espais arquitectònics de l'habitat suburbà com poden ser la casa, el jardí i la rotunda.

En primer lloc, el desenvolupament dels espais *multiplex* a Catalunya es pot constatar molt bé als gràfics de la figura 15.4.1, on es compara l'evolució recent dels locals de cinema en funció de les seves característiques tipològiques com el nombre de pantalles i de sales. Les conclusions són molt clares: s'enregistra un augment exponencial dels espais multisala i *multiplex* mentre que els cinemes monosala de tipus urbà redueixen el seu número.

⁹⁰ Les dades corresponen a l'any 1999 i procedeixen de Saurí, David (2003) 'Lights and Shadows of Urban Water Demand Management. The Case of the Metropolitan Region of Barcelona'. European Planning Studies, vol. 11, no 3.

El tipus de cinema que s'imposa és la tipologia d'espai d'oci multi o *megaplex* amb una localització suburbana en moltes ocasions. Aquest fet es pot comprovar amb els mapes de la figura 15.4.2 que mostren la distribució territorial de l'indicador butaques per 1000 habitants i la localització de les sales de cinema en funció del número de pantalles en sales *multiplex*. Així, els municipis que compten amb més de 60 butaques per 1000 habitants corresponen a caps de comarca metropolitans i d'altres municipis de grandària mitjana com Abrera, Barberà o Arenys de Mar. La cartografia de les pantalles en sales *multiplex* mostra com, a banda dels màxims que lògicament es localitzen a les ciutats més grans com Barcelona, Terrassa o Granollers, apareixen altres municipis com Viladecans, Gavà, Abrera o Sant Vicenç dels Horts al Baix Llobregat, i Barberà o Mollet al Vallès.

Com a mostra de la galeria de temes que configuren l'estil de vida suburbà es presenta també una aproximació a la geografia electoral dels habitatges suburbans. Considerant les dades de les eleccions municipals de l'any 1999, i a partir dels encreuaments de l'Enquesta Metropolitana de Barcelona 2000, realitzats per l'Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona, s'han considerat els vots dels nouarribats als municipis de la província de Barcelona entre 1985 i 2000. És a dir, s'ha considerat el vot de residents nous que han arribat al municipi tot just quan més s'han desenvolupat els parcs d'habitatge de baixa densitat a la província de Barcelona. Com ho posen de manifest les figures 15.4.3 i 15.4.4, hi ha clares diferències entre la primera corona, d'una banda, i la segona i tercera corones, d'una altra. Així, no només el vot procedent de cases unifamiliars experimenta una clara concentració en aquestes corones on també s'ha desenvolupat molt més l'habitatge suburbà i la urbanització dispersa, sinó que el vot d'orientació més conservadora augmenta significativament als habitatges unifamiliars localitzats en segona i tercera corona metropolitanes tot ultrapassant el vot procedent dels habitatges en bloc.

Finalment, s'ha volgut incloure un treball de recerca iconogràfica a partir de les tipologies d'espai i dels elements temàtics que componen la cadena d'imatges pròpia dels habitatges dispersos. S'ha parat atenció a tres tipologies d'espai concretes: la casa – aïllada o adossada –; el jardí amb l'amplia galeria d'elements decoratius que componen l'escena domèstica suburbana; i les rotondes per a la distribució del trànsit suburbà i que representen una extensa varietat de situacions iconogràfiques. Un recull fotogràfic d'aquests espais alhora similars i diferents apareix a la portada d'aquesta tesi. Les localitzacions de cada casa o rotonda s'especifiquen al revers de la portada. Una síntesi de la iconografia suburbana amb el que s'obria i ara es tanca aquesta tesi doctoral.